

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΚΕ ΜΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ
(για εισαγωγή στην Ολομέλεια)
5. 12. 2016

Αριθμός Γνωμοδοτήσεως 221/2016

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(Β' Ολομέλεια Διακοπών)

Συνεδρίαση της 17-08-2016

Σύνθεση :

Προεδρεύουσα: Χρυσάφουλα Αυγερινού, Αντιπρόεδρος Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (λόγω απουσίας του Προέδρου του Ν.Σ.Κ. Μιχαήλ Απέσσου).

Μέλη: Ανδρέας Χαρλαύτης, Ιωάννης - Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Αντιπρόεδροι Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Ιωάννης Διονυσόπουλος, Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Παναγιώτης Παναγιωτουνάκος, Κωνσταντίνος Χαραλαμπίδης, Αικατερίνη Γρηγορίου, Χριστίνα Διβάνη, Σταύρος Σπυρόπουλος, Βασίλειος Καραγιώργος, Πέτρος Κωνσταντινόπουλος, Γεώργιος Βαμβακίδης, Χρήστος Μητκίδης, Διονύσιος Χειμώνας, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Πέτρος Κωνσταντινόπουλος, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους.

Ερώτημα: Το υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 2/56932/0025/10-9-2015 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών / Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής / Γενικό Λογιστήριο του Κράτους / Γενική Διεύθυνση Θησαυροφυλακίου και Δημόσιου Λογιστικού / Διεύθυνση Κίνησης Κεφαλαίων, Εγγυήσεων και Δανείων (τ. 25^η) / Τμήμα Δ.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται: α) Αν χορηγήθηκε εγκύρως η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου προς πιστωτικά ιδρύματα για δάνεια που χορηγήθηκαν στα πλαίσια της υπ' αριθμ. 2/73821/0025/14-12-2007 απόφασης του Υπουργού Οικονομικών, για τα οποία η τελική έγκριση των συγκεντρωτικών καταστάσεων

παρασχέθηκε από τη Διοίκηση δια ηλεκτρονικού μηνύματος (e-mail) της Προϊσταμένης του αρμοδίου Τμήματος της (τέως) 25^{ης} Δ/σης του Γ.Λ.Κ.

β) Επί αρνητικής απαντήσεως στο προηγούμενο υποερώτημα, αν συνιστά υπαιτιότητα του δανειστή η συνολολόγηση δανειακής σύμβασης υπό την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, για την έγκριση της οποίας δεν τηρήθηκε ο έγγραφος τύπος, που προβλέπεται τόσο από τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 2690/1999, όσο και από το άρθρο 849 Α.Κ.

γ) Αν συνιστά λόγο θεραπείας της έλλειψης εγγράφου τύπου το γεγονός ότι μεταγενέστερα η Διοίκηση έχει εγκρίνει την υπαγωγή των εγγυημένων, δυνάμει της υπ' αριθμ. 2/73821/0025/14-12-2007 υπουργικής απόφασης, οφειλών σε τροποποιητικές αυτής υπουργικές αποφάσεις και έχει ήδη προβεί στην ικανοποίηση υποβληθέντων αιτημάτων κατάπτωσης εγγυήσεων, για τις οποίες η τελική έγκριση παρασχέθηκε με τον προαναφερόμενο τρόπο, χωρίς να εγείρει σχετικές ενστάσεις.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος, για το οποίο είχε εκδοθεί η υπ' αριθμ. 90/2016 γνωμοδότηση του Α' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, που παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Ν.Σ.Κ., κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 παρ. 3 του ν. 3086/2002 (Α' 324), η Β' Ολομέλεια Διακοπών του Ν.Σ.Κ. γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο έγγραφο της ερωτώσας Υπηρεσίας, τα συνημμένα σ' αυτό έγγραφα και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό:

1. Με την υπ' αριθμ. 2/73821/0025/14-12-2007 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών προβλέφθηκε η δυνατότητα παροχής της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου σε πιστωτικά ιδρύματα εν σχέσει με δάνεια, που αυτά θα χορηγούσαν άπαξ σε αιγοπροβατοτρόφους, βοοτρόφους, χοιροτρόφους και πτηνοτρόφους, φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή ομάδες φυσικών ή νομικών προσώπων, σε ποσοστό 80% και για ποσά δανείων μέχρι ένα (1) εκατομμύριο ευρώ ανά δικαιούχο, μετά από τήρηση συγκεκριμένης διαδικασίας. Από τα τηρούμενα στην ερωτώσα Υπηρεσία στοιχεία προκύπτει ότι, κατ' εφαρμογή της απόφασης αυτής, παρασχέθηκε η εγγύηση του Δημοσίου σε 32.692, περίπου, κτηνο-πτηνοτρόφους για ληφθέντα δάνεια, συνολικού ύψους 273,26 εκατομμυρίων ευρώ.

2. Με την παράγραφο 3 της ως άνω απόφασης προβλέφθηκε η υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων, σε κεντρικό επίπεδο, να αποστέλλουν, πριν την εκταμίευση του ποσού του δανείου, προς την 25^η Δ/ση του Γ.Λ.Κ.-Τμήμα Δ', σε ηλεκτρονική μορφή στην ηλεκτρονική διεύθυνση vrara@mof-gl.k.gr, συγκεντρωτικές καταστάσεις με στοιχεία των δανειοληπτών κ.α., σε δεκαήμερη βάση, προκειμένου να τους παρασχεθεί από την εν λόγω Υπηρεσία η τελική έγκριση αυτών. Η ηλεκτρονική αυτή διεύθυνση ανήκε στην Β.Π., Προϊσταμένη, τότε, του Τμήματος Δ' της 25^{ης} Δ/σης του Γ.Λ.Κ.

3. Για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, το οποίο δεν προσδιορίζεται, για την παροχή της τελικής έγκρισης εφαρμόστηκε από τη Διοίκηση η πρακτική της αποστολής στα πιστωτικά ιδρύματα, μέσω της προαναφερθείσας ηλεκτρονικής διεύθυνσης, απαντητικών ηλεκτρονικών επιστολών (e-mails), περί εγκρίσεως των κάθε φορά διαβιβαζομένων ηλεκτρονικά συγκεντρωτικών καταστάσεων. Οι ηλεκτρονικές αυτές επιστολές της Διοίκησης δεν τηρούνται ως αρχείο στην Υπηρεσία.

4. Μεταξύ των υποβληθεισών ηλεκτρονικά συγκεντρωτικών καταστάσεων για την παροχή τελικής έγκρισης, είναι και συγκεντρωτική κατάσταση που διαβιβάστηκε από την τέως Αγροτική Τράπεζα, με το από 25-1-2008 e-mail, στην ως άνω ηλεκτρονική διεύθυνση (vrara@mof-gl.k.gr), στην οποία (συγκεντρωτική κατάσταση) συμπεριλαμβάνεται και η ατομική επιχείρηση «Χ.Μ».

5. Κατά την προεκτεθείσα διοικητική πρακτική, στο από 28-1-2008 απαντητικό του ανωτέρω e-mail, το οποίο προέρχεται από την ηλεκτρονική διεύθυνση vrara@mof-gl.k.gr και στο οποίο φέρεται «υπογράφουσα» η προαναφερθείσα Προϊσταμένη του Δ' Τμήματος της 25^{ης} Δ/σης Β.Π., διαλαμβάνονται επί λέξει τα εξής:

«N...G...

Από: V...P...[vrara@mof-gl.k.gr]

Αποστολή: Δευτέρα, 28 Ιανουαρίου 2008 9.51 πμ

Προς: P...A...

Θέμα: RE: ΚΤΗΝΟΠΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ 25-1-2008

Κύριε Π..., Καλή σας ημέρα, παρέχεται η τελική έγκρισή μας για την εκταμίευση των δανείων του επισυναπτόμενου πίνακα.

Με εκτίμηση

Β...Π...»

6. Με αφορμή την υποβολή αιτήματος εκ μέρους της Τράπεζας «Π», ειδικής διαδόχου της Αγροτικής Τράπεζας, για κατάπτωση της χορηγηθείσας υπέρ του προαναφερομένου δανειολήπτη «Χ.Μ.» εγγύησης, καθώς και ομοίων αιτημάτων από άλλα πιστωτικά ιδρύματα, η ερωτώσα Υπηρεσία προβληματίζεται επί των ζητημάτων που εκτέθηκαν στο προσέμιο, ζητώντας να ληφθεί υπόψη και το γεγονός ότι μεγάλος αριθμός δανείων, χορηγηθέντων στα πλαίσια της υπ' αριθμ. 2/73821/0025/2017 απόφασης, για τα οποία η τελική έγκριση της Διοίκησης δόθηκε κατά τον προαναφερθέντα τρόπο, εντάχθηκαν μεταγενέστερα σε τροποποιητικές της ανωτέρω υπουργικές αποφάσεις (με αριθμ. 2/18416/0025/14-4-2008, 2/66209/0025/22-12-2008, 2/64950/0025/2-10-2009, 2/3203/0025/28-3-2011, 2/6252/0025/20-4-2012, 2/34164/0025/16-7-2013 και 2/38310/0025/14-5-2014), που είχαν ως θέμα τη ρύθμιση χρεών και την αναστολή καταβολής των οφειλών των δανειοληπτών, με έγκριση της Διοίκησης που παρασχέθηκε στα πιστωτικά ιδρύματα εγγράφως, καθώς και το ότι η Διοίκηση έχει ήδη προβεί σε ικανοποίηση 75 αιτημάτων κατάπτωσης της εγγύησης, συνολικού ποσού 2.800.278,61 ευρώ (από 2540 όμοια, υποβληθέντα μέχρι την υποβολή του ερωτήματος, συνολικού ποσού 10.713.274,29 ευρώ), χωρίς να εγείρει αιτιάσεις, αφορώσες τον τύπο της παροχής της αρχικής έγκρισής της προς τα πιστωτικά ιδρύματα.

Νομοθετικό πλαίσιο

7. Στις διατάξεις των άρθρων 1, 5, 6, 8, 11 και 12 του ν. 2322/1995 «Παροχή της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου για τη χορήγηση δανείων και πιστώσεων και άλλες διατάξεις» (Α' 143), όπως ίσχυαν κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα, ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής :

« Άρθρο 1. 1. Επιτρέπεται στον Υπουργό Οικονομικών να παρέχει με απόφασή του, που εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη τριμελούς Διυπουργικής Επιτροπής που συνιστάται με τις διατάξεις του άρθρου 5 του παρόντος νόμου, την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου σε ημεδαπές ή αλλοδαπές τράπεζες, ημεδαπούς ή αλλοδαπούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς ή οίκους, ημεδαπούς ή αλλοδαπούς τεχνικούς οίκους, ημεδαπές ή αλλοδαπές εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης και εταιρίες γενικά, στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο και Οργανισμούς Δημοσίου Δικαίου, καθώς και σε ξένες Κυβερνήσεις:

α. Για την κάλυψη δανείων, εγγυητικών επιστολών και πιστώσεων που χορηγούν προς: αα. ...

ββ. Ομάδες φυσικών προσώπων ή βιώσιμων ιδιωτικών επιχειρήσεων και επαγγελματιών, για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης περιοχών στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση, καθώς και για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων κλάδων και δραστηριοτήτων.

γγ. Ιδιώτες, επαγγελματίες, επιχειρήσεις και Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου που έχουν πληγεί από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα ή σοβαρές οικονομικές διαταραχές προς αποκατάσταση των ζημιών τους και τη συνέχιση της δραστηριότητάς τους.

β. ...γ. ...

2. ...3. ...4. Για την παροχή της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου προς τράπεζες ή άλλα πιστωτικά ιδρύματα για τη δανειοδότηση των φορέων που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2 και 3 του παρόντος άρθρου δύνανται να ζητηθούν κατά την κρίση του εγγυητή επαρκείς ασφάλειες, όπως εγγραφή υποθήκης υπέρ του Δημοσίου επί ακινήτων τους, εκχώρηση πόρων και δικαιωμάτων. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της παρούσας παραγράφου καθορίζονται κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών με την οποία παρέχεται η εγγύηση.

5. ...6. ...7. Σε περίπτωση κατάρτισης των εγγυήσεων εξετάζονται από το Ελληνικό Δημόσιο (Υπουργείο Οικονομικών), που ως εγγυητής εξυπηρετεί πλέον τα δάνεια, οι λόγοι και οι ενδεχόμενες παραλείψεις που συνετέλεσαν στην αδυναμία κανονικής εξόφλησης του δανείου από τους υπόχρεους φορείς. Το Υπουργείο Οικονομικών δύναται να θέσει σε καθεστώς διαχείρισης τα πάσης φύσεως έσοδα και τις δαπάνες των φορέων και να επιβάλλει περιορισμούς στη διαχείριση της περιουσίας των φορέων αυτών, προς το σκοπό συνέχισης αποπληρωμής των δανείων από τους ίδιους και εξόφλησης των όσων έχει καταβάλει το Ελληνικό Δημόσιο. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, τίθενται σε ειδικό καθεστώς διαχείρισης φορείς του προηγούμενου εδαφίου και ρυθμίζονται κατά περίπτωση όλες οι σχετικές με την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας παραγράφου αναγκαίες λεπτομέρειες.

β. α. Συνιστάται στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, Συμβούλιο Διαχείρισης και Αξιολόγησης της εγγυητικής ευθύνης του Ελληνικού Δημοσίου, με τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

αα) Εξέταση ανά φορέα των υποπεριπτώσεων ββ' και γγ' της περίπτωσης α', της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του παρόντος υπέρ του οποίου παρέχεται η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που τίθενται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης Ε.Κ. στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων (2000/C71/07).

ββ) Αξιολόγηση της βιωσιμότητας των φορέων των υποπεριπτώσεων ββ' και γγ' της περίπτωσης α', της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του παρόντος και να εγκρίνει συγκεκριμένα οικονομικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν ανά φορέα, προκειμένου να παρασχεθεί και να ισχύσει η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου με γνώμονα πάντα τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του φορέα.

γγ) Εισήγηση προς τον Υφυπουργό Οικονομίας και Οικονομικών μέτρων για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Ελληνικού Δημοσίου που προκύπτουν από την εγγυητική του ευθύνη και ειδικότερα τη θέση της εταιρείας σε καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης ή την υπαγωγή της στις διατάξεις των άρθρων 44, 45, 46 ή 46α του ν. 1892/1990 (ΦΕΚ 101 Α').

δδ) Εξέταση αιτημάτων των φορέων ή και των πιστωτικών ιδρυμάτων, σχετικά με τις προαναφερόμενες αρμοδιότητές του.

εε) Εκπόνηση μελετών για περιοχές, κλάδους και δραστηριότητες και εισήγηση στην υποεπιτροπή του άρθρου 6 του παρόντος νόμου των όρων και των προϋποθέσεων παροχής της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου, κατά περίπτωση.

β. ... γ. ... δ. ... ε.

Άρθρο 5. 1. Συνιστάται Τριμελής Διυπουργική Επιτροπή από τους Υπουργούς Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και τον Υπουργό που εποπτεύει τον υπό δανειοδότηση ή πιστοδότηση φορέα.

2. Η Επιτροπή:

α. Εξετάζει τα θέματα χορήγησης δανείων, εγγυητικών επιστολών και πιστώσεων με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, αξιολογεί τη σκοπιμότητα παροχής της από οικονομικής και κοινωνικής πλευράς στα πλαίσια των αποφάσεων του Υπουργικού

Συμβουλίου, της Κυβερνητικής Επιτροπής και γενικά στα πλαίσια της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής και αποφασίζει ομόφωνα για την παροχή της σύμφωνης γνώμης στον Υπουργό Οικονομικών.

β... γ...

3. Στην Επιτροπή παρίσταται και ο Πρόεδρος Υποεπιτροπής του άρθρου 6 του παρόντος νόμου, ο οποίος εισηγείται τα θέματα.

4....

Άρθρο 6. 1. Συνιστάται στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους Υποεπιτροπή, στην οποία μετέχουν: α)...β)...γ)...δ)...ε)...στ)...ζ)...η)...

2. Στις συνεδριάσεις της Υποεπιτροπής μπορεί να παρίστανται, μετά από πρόσκληση του προέδρου, χωρίς ψήφο, και οι αναπληρωτές των μελών, καθώς και εκπρόσωποι των ενδιαφερόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων και των φορέων υπέρ των οποίων ζητείται η εγγύηση.

3. ...4. Η Υποεπιτροπή έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) Εξετάζει κάθε συγκεκριμένη περίπτωση αίτησης παροχής της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου για να διαπιστώσει αν πληρούνται από τους ενδιαφερόμενους φορείς οι προϋποθέσεις που ορίζουν οι διατάξεις του άρθρου 1 του παρόντος νόμου.

β) Μελετά και επεξεργάζεται τα οικονομικά στοιχεία των φορέων αυτών με σκοπό να διαπιστώσει την προοπτική αυτών και κυρίως τη δυνατότητα εξυπηρέτησης των προς εγγύηση υποχρεώσεων από ίδια τους έσοδα με βάση συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα. Σε αντίθετη περίπτωση σταθμίζει το μέγεθος του αναλαμβανόμενου κινδύνου από το Ελληνικό Δημόσιο και την επίδραση που έχει ο κίνδυνος αυτός στη διαμόρφωση του Δημοσίου Χρέους.

γ) Μελετά ειδικά προβλήματα συνδεόμενα με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου και προτείνει μέτρα για την αντιμετώπισή τους.

δ) Υποβάλλει τα πορίσματά της στη Διυπουργική Επιτροπή του άρθρου 5 του παρόντος νόμου και εισηγείται εγγράφως για την παροχή ή όχι της σχετικής σύμφωνης γνώμης της, προτείνοντας προϋποθέσεις και όρους παροχής της εγγύησης, καθώς και ασφάλειες που πρέπει να παραχωρηθούν από τους ενδιαφερόμενους, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η εκχώρηση πόρων τους.

ε)... στ)...

5. Τα αιτήματα υποβάλλονται στην Υποεπιτροπή μέσω της Δ/νσης Κίνησης Κεφαλαίων, Εγγυήσεων, Δανείων και Αξιών του Γ.Λ.Κ. (Δ25).

6. Για την εξέταση κατά ατομική περίπτωση αιτημάτων παροχής της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου για δάνεια ή πιστώσεις προς εκτέλεση επενδυτικών προγραμμάτων υποβάλλεται, μεταξύ των άλλων δικαιολογητικών, οικονομοτεχνική μελέτη στην οποία πρέπει να αναφέρεται και ο τρόπος αποπληρωμής του δανείου ή της πίστωσης, καθώς και έκθεση του πιστωτικού ιδρύματος που πρόκειται να χορηγήσει το δάνειο ή την πίστωση.

7. Για την εξέταση αιτήματος σε κάθε άλλη ατομική περίπτωση υποβάλλεται συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του δανείου ή της πίστωσης και έκθεση του πιστωτικού ιδρύματος που πρόκειται να χορηγήσει το δάνειο ή την πίστωση.

8. ...

Άρθρο 8. 1. Το Ελληνικό Δημόσιο για κάθε παροχή της εγγύησής του δικαιούται προμήθεια που υπολογίζεται ως ετήσιο ποσοστό μέχρι δύο τοις εκατό (2%) επί του εκάστοτε εγγυημένου ποσού κατά κεφάλαιο και τόκους.

2. Το ακριβές ποσοστό της προμήθειας καθορίζεται με την απόφαση του Υπουργού Οικονομικών με την οποία παρέχεται η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου.

3. Η προμήθεια αποτελεί έσοδο του Ελληνικού Δημοσίου και προορίζεται για τη μείωση της επιβάρυνσής του από τις παρεχόμενες εγγυήσεις.

4. ...

Άρθρο 11. 1. Το Ελληνικό Δημόσιο, ως εγγυητής, προβαίνει σε εξόφληση των υποχρεώσεων του που απορρέουν από την κατάπτωση των εγγυήσεων που έχει παράσχει μετά από προηγούμενη βεβαίωση, ως εσόδων του, των σχετικών ποσών στις αρμόδιες Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) και με βάση τα δικαιολογητικά που καθιστούν δυνατή τη βεβαίωση και την πλήρη υποκατάστασή του στα δικαιώματα του πιστωτικού ιδρύματος ή άλλου φορέα που χορήγησε το δάνειο, την εγγυητική επιστολή ή την πίστωση γενικά, τόσο κατά των πρωτοφειλετών όσο και κατά των εγγυητών και λοιπών συνυπόχρεων.

2. ... 3. ...

4. Αν από υπαιτιότητα του δανειστή ή πιστωτή δεν συνέτρεχαν ή εκ των υστέρων εξέλειπαν οι προϋποθέσεις χορήγησης της εγγύησης, το Δημόσιο ελευθερώνεται και τυχόν εντολές πληρωμής, λόγω κατάπτωσης της εγγύησης, ανακαλούνται και εκπίπτουν από τις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες όπου έχουν βεβαιωθεί τα

αντίστοιχα ποσά με μέριμνα της Δ/σης Κίνησης Κεφαλαίων, Εγγυήσεων, Δανείων και Αξιών (Γ.Λ.Κ.-Δ25).

5. Τα αναγκαία δικαιολογητικά, που καθιστούν δυνατή τη βεβαίωση και την πλήρη υποκατάσταση του Δημοσίου στα δικαιώματα των τραπεζών, ο χρόνος και ο τρόπος βεβαίωσης, οι περιπτώσεις έκπτωσης από την αρμόδια Δ/ση του Υπουργείου Οικονομικών (Γ.Λ.Κ. -Δ25), βεβαιωμένων ήδη οφειλών και κάθε άλλο σχετικό θέμα, καθορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών.

Άρθρο 12. Οι αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών περί παροχής της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

8. Στις διατάξεις των άρθρων 65, 79 και 80 του ν. 2362/1995 «Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις» (Α' 247), όπως ίσχυαν κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα (ήδη καταργήθηκαν με το ν. 4270/2014, Α' 143), ορίζονταν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 65. 1. Το Υπουργείο Οικονομικών είναι αποκλειστικά αρμόδιο για την παροχή εγγυήσεων για λογαριασμό του Δημοσίου.

2...3. Το Ελληνικό Δημόσιο, ως εγγυητής, προβαίνει σε εξόφληση των υποχρεώσεών του, που απορρέουν από την κατάπτωση της εγγύησής του μετά από προηγούμενη βεβαίωση, ως εσόδων του, των σχετικών ποσών στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) και με βάση τα δικαιολογητικά που καθιστούν δυνατή τη βεβαίωση και την πλήρη υποκατάστασή του στα δικαιώματα του δανειστή ή πιστωτή, τόσο κατά του πρωτοφειλέτη όσο και κατά των εγγυητών και λοιπών συνυποχρέων.

4. Εάν η εγγύηση δεν χορηγήθηκε εγκύρως λόγω πταίσματος του δανειστή ή πιστωτή, το Δημόσιο ελευθερώνεται και τυχόν εντολές πληρωμής, λόγω κατάπτωσης της εγγύησης, ανακαλούνται και εκπίπτουν από τις Δημόσιες Οικονομικές υπηρεσίες, όπου έχουν βεβαιωθεί τα αντίστοιχα ποσά, με μέριμνα της αρμόδιας Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

5. Τα αναγκαία δικαιολογητικά, που καθιστούν δυνατή τη βεβαίωση και την πλήρη υποκατάσταση του Δημοσίου στα δικαιώματα του δανειστή ή πιστωτή, ο χρόνος και ο τρόπος βεβαίωσης, οι περιπτώσεις έκπτωσης από την αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Οικονομικών βεβαιωμένων ήδη οφειλών και κάθε άλλο σχετικό θέμα, καθορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών...

Άρθρο 79. Προϋποθέσεις συνάψεως συμβάσεων.

Συμβάσεις, από τις οποίες δημιουργούνται υποχρεώσεις σε βάρος του Δημοσίου, δεν δύναται να συνομολογηθούν εάν δεν προβλέπονται από γενικές ή ειδικές διατάξεις ή δεν συντελούν στην εκπλήρωση των σκοπών του.

Άρθρο 80. Τύπος συμβάσεων.

Για το κύρος συμβάσεως του Δημοσίου με αντικείμενο αξίας μεγαλύτερης των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ ή που γεννά διαρκή υποχρέωση αυτού, απαιτείται η κατάρτισή της να γίνει με ιδιωτικό τουλάχιστον έγγραφο. Το ανωτέρω ποσό μπορεί να τροποποιείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Επί συμβάσεως, η αποδοχή της προτάσεως δύναται να γίνει και με χωριστό έγγραφο, η υπό του αντισυμβαλλομένου όμως του Δημοσίου εκπλήρωση της παροχής του αίρει την εκ της ελλείψεως του γραπτού τύπου της αποδοχής ακυρότητα της συμβάσεως».

Θ. Στις διατάξεις των άρθρων 3 (παρ. 1), 5 (παρ. 1) και 16 του ν. 2690/1999 «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας» (Α' 45) ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

« Άρθρο 3. Αιτήσεις προς τη Διοίκηση.

1. Αίτηση του ενδιαφερομένου, για την έκδοση διοικητικής πράξης, απαιτείται όταν το προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις.

Άρθρο 5. Πρόσβαση στα έγγραφα.

1.... Ως διοικητικά έγγραφα νοούνται όσα συντάσσονται από δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκθέσεις, μελέτες, πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, εγκύκλιες οδηγίες, απαντήσεις της Διοίκησης, γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις. 2...

Άρθρο 16. Περιεχόμενο και τύπος.

1. Η διοικητική πράξη είναι έγγραφη, αναφέρει την εκδούσα αρχή και τις εφαρμοζόμενες διατάξεις, φέρει δε χρονολογία, καθώς και υπογραφή του αρμόδιου οργάνου. Στην ατομική διοικητική πράξη αναφέρεται, επίσης, η τυχόν δυνατότητα άσκησης της, κατ' άρθρο 25, ειδικής διοικητικής, ή ενδικοφανούς, προσφυγής, γίνεται δε μνεία του αρμόδιου για την εξέτασή της οργάνου, της προθεσμίας, καθώς και των συνεπειών παράλειψης της άσκησης της. Προσφυγή που ασκείται σύμφωνα με τις προαναφερόμενες πληροφορίες της υπηρεσίας δεν μπορεί να παραγάγει συνέπειες σε βάρος του προσφεύγοντος. Η παράλειψη αναφοράς των εφαρμοζόμενων διατάξεων, καθώς και των κατά τη δεύτερη περίοδο στοιχείων, δεν επάγεται ακυρότητα της πράξης.

2. Η ατομική διοικητική πράξη μπορεί, κατ' εξαίρεση, να είναι προφορική εφόσον αυτό είναι αναγκαίο προς επίτευξη του επιδιωκόμενου με αυτήν σκοπό. Προς τούτο, επιτρέπεται, επίσης, η χρήση συμβόλων εφόσον οι αποδέκτες της πράξης έχουν τη δυνατότητα να κατανοήσουν το περιεχόμενό της».

10. Στις διατάξεις των άρθρων 158, 159, 160, 236, 238, 847, 848 και 849 του Αστικού Κώδικα (Α.Κ.) ορίζονται τα εξής:

«Άρθρο 158. Τύπος δικαιοπραξίας. Η τήρηση τύπου για τη δικαιοπραξία απαιτείται μόνο όπου το ορίζει ο νόμος.

Άρθρο 159. Δικαιοπραξία για την οποία δεν τηρήθηκε ο τύπος που απαιτεί ο νόμος, εφόσον δεν ορίζεται το αντίθετο είναι άκυρη. ...Αλλά η εκπλήρωση της δικαιοπραξίας με επίγνωση της έλλειψης του τύπου, θεραπεύει την έλλειψη αυτή.

Άρθρο 160. Αν ο νόμος ή τα μέρη όρισαν για τη δικαιοπραξία έγγραφο τύπο, το έγγραφο πρέπει να έχει την ιδιόχειρη υπογραφή του εκδότη. ...

Άρθρο 236. Συναίνεση. Αν για να είναι έγκυρη μια δικαιοπραξία χρειάζεται η συγκατάθεση τρίτου (Συναίνεση), αυτή παρέχεται με δήλωση προς το ένα ή το άλλο μέρος και, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, δεν είναι ανάγκη να γίνει με τον τύπο που απαιτείται για τη δικαιοπραξία.

Άρθρο 238. Έγκριση. Η συγκατάθεση που παρέχεται μετά την επιχείρηση της δικαιοπραξίας (έγκριση), εφόσον δεν ορίζεται το αντίθετο, ανατρέχει στον χρόνο της δικαιοπραξίας. Από την αναδρομική ενέργεια δεν επηρεάζονται τα δικαιώματα που τρίτοι απέκτησαν πριν από την έγκριση.

Άρθρο 847. Έννοια. Με τη σύμβαση της εγγύησης ο εγγυητής αναλαμβάνει απέναντι στο δανειστή την ευθύνη ότι θα καταβληθεί η οφειλή.

Άρθρο 848. Εγγύηση μπορεί να δοθεί και για οφειλή μελλοντική ή υπό αίρεση.

Άρθρο 849. Σύσταση. Η εγγύηση είναι άκυρη, αν δεν δηλωθεί εγγράφως. Η έλλειψη του εγγράφου καλύπτεται εφ' όσον ο εγγυητής εκπλήρωσε την οφειλή»

11. Στις διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 2672/1998 (Α' 290), όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο¹, ορίζονταν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

¹ Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 3, καθώς και οι παράγραφοι 7, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 23 και 24 του άρθρου αυτού καταργήθηκαν με την παράγραφο 4 του άρθρου 48 του ν. 3979/2011 (Α' 138).

«Άρθρο 14. Διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικά μέσα (τηλεομοιοτυπία-ηλεκτρονικό ταχυδρομείο)

1. Επιτρέπεται η διακίνηση εγγράφων μεταξύ των υπηρεσιών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή μεταξύ αυτών και των ενδιαφερόμενων φυσικών προσώπων, νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και ενώσεων προσώπων με τηλεομοιοτυπία και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

2. Για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου ορίζονται :

α. ...β. ...γ. Ως ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το σύστημα αποστολής και λήψης μηνυμάτων μέσω δικτύου, από και προς την ηλεκτρονική διεύθυνση των χρηστών.

δ. Ως μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, η πληροφορία, το κείμενο ή αρχείο δεδομένων ή άλλο έγγραφο, που μεταδίδεται με σύστημα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

ε. Ως ψηφιακή υπογραφή, η ψηφιακής μορφής υπογραφή σε δεδομένα ή συνημμένη σε δεδομένα ή λογικά συσχετιζόμενη με αυτά, που χρησιμοποιείται από τον υπογράφοντα ως ένδειξη αποδοχής του περιεχομένου των δεδομένων αυτών, εφόσον η εν λόγω υπογραφή :

αα) συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα,

ββ) ταυτοποιεί τον υπογράφοντα,

γγ) δημιουργείται με μέσα τα οποία ο υπογράφων μπορεί να διατηρήσει υπό τον έλεγχό του και

δδ) συνδέεται με τα δεδομένα στα οποία αναφέρεται κατά τρόπο ώστε να μπορεί να αποκαλυφθεί οποιαδήποτε επακόλουθη αλλοίωση των εν λόγω δεδομένων.

3. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου που αφορούν τη διακίνηση εγγράφων με τηλεομοιοτυπία εφαρμόζονται στα έγγραφα που συντάσσονται από όργανα των υπηρεσιών της παραγράφου 1 ή από φυσικά πρόσωπα, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και ενώσεις προσώπων και ιδίως στις αποφάσεις, στις γνωμοδοτήσεις, στα πιστοποιητικά, στις βεβαιώσεις, στα ερωτήματα, στις αιτήσεις, στις εγκυκλίους, στις οδηγίες, στις εκθέσεις, στις μελέτες, στα πρακτικά, στα στατιστικά στοιχεία, στα υπηρεσιακά σημειώματα, στις έγγραφες εισηγήσεις, καθώς και στις απαντήσεις. Τα έγγραφα που διακινούνται με τηλεομοιοτυπία μεταξύ των υπηρεσιών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο. Τ.Α. α' και β' βαθμίδας επιτρέπεται να επικυρώνονται από

τον εξουσιοδοτούμενο υπάλληλο της υπηρεσίας προς την οποία αποστέλλονται και να έχουν ισχύ ακριβούς αντιγράφου.

4. Μεταξύ των υπηρεσιών της παραγράφου 1, διακινούνται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, κατά τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, μηνύματα που έχουν ως περιεχόμενο γνωμοδοτήσεις, ερωτήματα, αιτήσεις, απαντήσεις, εγκυκλίους, οδηγίες, εκθέσεις, μελέτες, πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, υπηρεσιακά σημειώματα και έγγραφες εισηγήσεις. Κατά τον παραπάνω τρόπο διακινούνται μεταξύ των υπηρεσιών αυτών και των φυσικών και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου μηνύματα που έχουν ως περιεχόμενο αιτήσεις παροχής πληροφοριών και σχετικές απαντήσεις.

5. Για τη διακίνηση εγγράφων με τηλεομοιοτυπία ή μηνυμάτων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο προς φυσικά πρόσωπα, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ή ενώσεις φυσικών προσώπων απαιτείται η συγκατάθεση τους. Τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μπορούν, με την υποβαλλόμενη αίτησή τους ή το διακινούμενο μήνυμα, να δηλώνουν την προτίμησή τους ως προς το μέσο της απάντησης. Σε διαφορετική περίπτωση τεκμαίρεται η συγκατάθεσή τους για τη διακίνηση της απάντησης με το ίδιο μέσο.

6. Από τις διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 εξαιρούνται: ...

7. Αν η επιδιωκόμενη από φυσικό ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου διακίνηση αφορά έγγραφα ή μηνύματα, τα οποία δεν περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος άρθρου ή εξαιρούνται σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, η υπηρεσία υποχρεούται να ενημερώνει σχετικώς τον ενδιαφερόμενο.

8. ...9. ...10. ...11. ...12. ...13. ...14. ...15. Τα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μεταξύ των υπηρεσιών της παραγράφου 1 του παρόντος πρέπει να περιέχουν, τουλάχιστον, τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αποστολέα και λήπτη, τον πλήρη τίτλο της αποστέλλουσας υπηρεσίας, τα στοιχεία προσδιορισμού της ταυτότητας του αποστέλλόμενου μηνύματος, το ονοματεπώνυμο, την ιδιότητα και τον αριθμό τηλεφώνου και χειριστή. Αν στο μήνυμα προσαρτώνται αρχεία δεδομένων, αναγράφεται ο χαρακτήρας και τα στοιχεία προσδιορισμού της ταυτότητας των δεδομένων αυτών.

16. Τα μηνύματα που αποστέλλονται από ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων πρέπει να περιέχουν το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία, τη

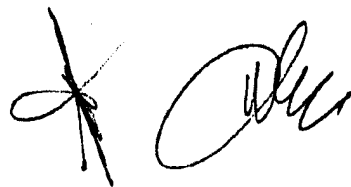
διεύθυνση της κατοικίας ή της έδρας, τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τον αριθμό τηλεφώνου του φυσικού ή νομικού προσώπου που αποστέλλει το μήνυμα. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 15 ισχύει και στην περίπτωση αυτή.

17. ... 18. Σε κάθε υπηρεσία που διαθέτει ηλεκτρονική διεύθυνση ορίζεται υπεύθυνος για τη χρήση και λειτουργία του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τη διακίνηση των μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Ο υπεύθυνος λαμβάνει όλα τα αναγκαία και πρόσφορα μέτρα για την παρεμπόδιση στην πρόσβαση και χρήση μη εξουσιοδοτημένων προς τούτο ατόμων.

19. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομικών, Ανάπτυξης και Μεταφορών και Επικοινωνιών, καθορίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία έκδοσης, διακίνησης, διαχείρισης και διασφάλισης της ψηφιακής υπογραφής, οι προϋποθέσεις παροχής και το περιεχόμενο των υπηρεσιών πιστοποίησης, οι τεχνικοί κανόνες για την κατάρτιση, την αποστολή, τη διατήρηση, την αντιγραφή και την αναπαραγωγή των μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, την εγγύηση της ακεραιότητας, διάθεσης και διατήρησης των πληροφοριών που περιέχονται στο μήνυμα, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια. Με το ίδιο προεδρικό διάταγμα μπορεί να καθορίζονται και οι κατηγορίες μηνυμάτων τα οποία έχουν ισχύ και χωρίς να φέρουν ψηφιακή υπογραφή.

20. Με το ανωτέρω προεδρικό διάταγμα ή άλλο μεταγενέστερο, που εκδίδεται με πρόταση των ίδιων Υπουργών, μπορεί να επεκτείνεται η διακίνηση μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου μεταξύ των δημοσίων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. ή μεταξύ αυτών και των φυσικών και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου σε όλες ή ορισμένες από τις αναφερόμενες στην παρ. 3 του παρόντος άρθρου κατηγορίες εγγράφων. Η επέκταση αυτή επιτρέπεται μόνο σε μηνύματα που φέρουν ψηφιακή υπογραφή, η οποία είναι σύμφωνη με τους όρους και προδιαγραφές που προβλέπονται από το προεδρικό διάταγμα της προηγούμενης παραγράφου.

21. ... 22. Η ψηφιακή υπογραφή επιφέρει τα αποτελέσματα της ιδιόχειρης υπογραφής, κατά την κείμενη νομοθεσία. Το μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που φέρει ψηφιακή υπογραφή σύμφωνα με το προεδρικό διάταγμα της παραγράφου 19 έχει την αποδεικτική ισχύ εγγράφου κατά τους ορισμούς του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και κάθε άλλης σχετικής διάταξης.

23. ...24. ... 25. ...».

12. Στις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3 και 4 του, εκδοθέντος κατ' εξουσιοδότηση των παραγράφων 19 και 20 του προαναφερομένου ν. 2672/1998, π.δ. 342/2002 «Διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ...» (Α' 284), όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο (ήδη καταργήθηκαν με την παράγραφο 5 του άρθρου 48 του ν. 3979/2011, Α' 138), ορίζονταν τα εξής:

«Άρθρο 1. Διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο με υποχρεωτική ψηφιακή υπογραφή.

1. Αποφάσεις, πιστοποιητικά και βεβαιώσεις, διακινούνται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μεταξύ των υπηρεσιών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α, ή μεταξύ αυτών και φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, εφόσον φέρουν ψηφιακή υπογραφή.

2. Γνωμοδοτήσεις, αντίγραφα πρακτικών, εισηγήσεις και εκθέσεις, διακινούνται με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο από υπηρεσίες του δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α, προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, εφόσον φέρουν ψηφιακή υπογραφή.

Άρθρο 2. Διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο χωρίς ψηφιακή υπογραφή.

Η διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο χωρίς ψηφιακή υπογραφή, επιτρέπεται και έχει ισχύ μεταξύ των υπηρεσιών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. ή μεταξύ αυτών και φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, αν δεν συνδέεται με την παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων ή με την άσκηση δικαιώματος, ιδίως όταν έχουν ως περιεχόμενο ερωτήματα, εγκυκλίους, οδηγίες, μελέτες, στατιστικά στοιχεία, αιτήσεις παροχής πληροφοριών και σχετικές απαντήσεις.

Άρθρο 3. Ορισμοί – Έννομες συνέπειες των ηλεκτρονικών υπογραφών.

Για την εφαρμογή του παρόντος προεδρικού διατάγματος ισχύουν οι ορισμοί του άρθρου 2 του Π.Δ. 150/2001, για δε τις έννομες συνέπειες τα οριζόμενα στο άρθρο 3 του ίδιου Π.Δ.

Άρθρο 4. Πάροχοι υπηρεσιών πιστοποίησης.

Οι διατάξεις του Π.Δ. 150/2001 για την πρόσβαση στην αγορά, τις αρχές της εσωτερικής αγοράς, τους παρόχους πιστοποίησης, την ευθύνη τους, την προστασία δεδομένων, τους όρους που ισχύουν για αναγνωρισμένα πιστοποιητικά, τη διασφάλιση αξιοπιστίας της δημιουργίας υπογραφής ισχύουν ανάλογα και κατά τη

διακίνηση μηνυμάτων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, κατά τις διατάξεις του άρθρου 1 του παρόντος».

13. Στις διατάξεις της παραγράφου 8 του άρθρου 10 του ν. 3230/2004 (Α' 44), όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο (ήδη καταργήθηκαν με την παράγραφο 3 του άρθρου 48 του ν. 3979/2011, Α' 138), ορίζονταν τα εξής:

«**Άρθρο 10. 8.** Υπηρεσίες του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. εφόσον διαθέτουν την απαραίτητη ηλεκτρονική υποδομή οφείλουν να διακινούν με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο έγγραφα, των οποίων επιτρέπεται, κατά τις κείμενες διατάξεις η διακίνηση με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, χωρίς ψηφιακή υπογραφή. Τα έγγραφα, τα οποία εμπίπτουν στις περιπτώσεις των διατάξεων του άρθρου 14 του ν. 2672/1998 (ΦΕΚ 290 Α') και των άρθρων 1 και 2 του π.δ. 342/2002 (ΦΕΚ 284 Α') και τα οποία εκδίδονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του π.δ. 150/2001 (ΦΕΚ 125 Α') και διακινούνται μεταξύ των υπηρεσιών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού με ηλεκτρονική μορφή, επιτρέπεται να επικυρώνονται από τον εξουσιοδοτημένο υπάλληλο της υπηρεσίας προς την οποία αποστέλλονται. Τα επικυρωμένα αυτά έγγραφα έχουν ισχύ ακριβούς αντιγράφου. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης θα ορισθούν οι προδιαγραφές ασφαλείας ανταλλαγής ηλεκτρονικών μηνυμάτων μεταξύ των ανωτέρω φορέων.».

14. Στις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3 και 9 του, εκδοθέντος κατά την υπό του άρθρου 4 του ν. 1338/1983, όπως ισχύει, εξουσιοδότηση – πλαίσιο, π.δ. 150/2001 «Προσαρμογή στην Οδηγία 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές» (Α' 125), όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο χρόνο, ορίζονται, πλην άλλων, τα εξής:

«**Άρθρο 1. Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής.**

1. Με το παρόν Διάταγμα προσαρμόζεται η ελληνική νομοθεσία προς τις διατάξεις της Οδηγίας 99/93/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 1999 "Σχετικά με το κοινοτικό πλαίσιο για ηλεκτρονικές υπογραφές" (ΕΕΛ 13/19.1.2000) στο εξής: Οδηγία.

2. Οι διατάξεις του παρόντος Διατάγματος δεν θίγουν διατάξεις που, αναφορικά με τη σύναψη και την ισχύ συμβάσεων ή εν γένει τη σύσταση νομικών υποχρεώσεων, επιβάλλουν τη χρήση ορισμένου τύπου, ούτε διατάξεις για την αποδεικτική ή άλλη χρήση εγγράφων ή διατάξεις με τις οποίες απαγορεύεται να διακινούνται και να

καθίστανται γνωστά έγγραφα ορισμένων κατηγοριών και δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

Άρθρο 2. Ορισμοί.

Για την εφαρμογή του παρόντος Διατάγματος νοούνται ως:

1. "ηλεκτρονική υπογραφή": δεδομένα σε ηλεκτρονική μορφή, τα οποία είναι συνημμένα σε άλλα ηλεκτρονικά δεδομένα ή συσχετίζονται λογικά με αυτά και τα οποία χρησιμεύουν ως μέθοδος απόδειξης της γνησιότητας.
2. "προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή" ή "ψηφιακή υπογραφή": ηλεκτρονική υπογραφή, που πληροί τους εξής όρους:
 - α) συνδέεται μονοσήμαντα με τον υπογράφοντα,
 - β) είναι ικανή να καθορίσει ειδικά και αποκλειστικά την ταυτότητα του υπογράφοντος,
 - γ) δημιουργείται με μέσα τα οποία ο υπογράφων μπορεί να διατηρήσει υπό τον αποκλειστικό του έλεγχο και
 - δ) συνδέεται με τα δεδομένα στα οποία αναφέρεται κατά τρόπο, ώστε να μπορεί να εντοπισθεί οποιαδήποτε μεταγενέστερη αλλοίωση των εν λόγω δεδομένων.
3. "υπογράφων": φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που κατέχει διάταξη δημιουργίας υπογραφής και ενεργεί είτε στο δικό του όνομα είτε στο όνομα άλλου φυσικού ή νομικού προσώπου ή φορέα.
4. ...5. ...6. "ασφαλής διάταξη δημιουργίας υπογραφής": διάταξη δημιουργίας υπογραφής, που πληροί τους όρους του Παραρτήματος ΙΙΙ.
7. ...8. ...9. ...10. "αναγνωρισμένο πιστοποιητικό": πιστοποιητικό που πληροί τους όρους του Παραρτήματος Ι και εκδίδεται από πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης, ο οποίος πληροί τους οριζόμενους στο Παράρτημα ΙΙ όρους.
11. "πάροχος υπηρεσιών πιστοποίησης": φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή άλλος φορέας, που εκδίδει πιστοποιητικά ή παρέχει άλλες υπηρεσίες, συναφείς με τις ηλεκτρονικές υπογραφές.
12. ...13. ...

Άρθρο 3. Έννομες συνέπειες των ηλεκτρονικών υπογραφών.

1. Η προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που βασίζεται σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό και δημιουργείται από ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής τόσο στο ουσιαστικό όσο και στο δικονομικό δίκαιο.
2. Η ισχύς της ηλεκτρονικής υπογραφής ή το παραδεκτό της ως αποδεικτικού στοιχείου δεν αποκλείεται από μόνο τον λόγο ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου.

Άρθρο 9. Παραρτήματα.

Αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του παρόντος τα παρακάτω Παραρτήματα I, II, III και IV.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

Όροι ισχύοντες για αναγνωρισμένα πιστοποιητικά.

Τα αναγνωρισμένα πιστοποιητικά πρέπει να περιλαμβάνουν: ...

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Όροι ισχύοντες για παρόχους υπηρεσιών πιστοποίησης που εκδίδουν αναγνωρισμένα πιστοποιητικά.

Οι πάροχοι υπηρεσιών πιστοποίησης πρέπει:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

Διασφάλιση αξιοπιστίας της δημιουργίας υπογραφής.

1. Οι ασφαλείς διατάξεις δημιουργίας υπογραφής πρέπει, μέσω ενδεδειγμένων τεχνικών και διαδικαστικών μέσων, να διασφαλίζουν τουλάχιστον ότι: ...

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Συστάσεις για την ασφαλή επαλήθευση της υπογραφής.

Κατά τη διαδικασία επαλήθευσης της υπογραφής θα πρέπει να διασφαλίζεται με εύλογη βεβαιότητα ότι: ...».

15. Με την υπ' αριθμ. 50824/Β.2362/21-11-2007 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών «Χορήγηση πιστωτικών διευκολύνσεων σε κτηνο-πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις» (Β' 2310/5-12-2007), εκδοθείσα κατ' επίκληση των νόμων 128/1975 και 1266/1982 και του άρθρου 22 του ν. 2362/1995, εγκρίθηκε επιδότηση επιτοκίου στα δάνεια που θα χορηγηθούν άπαξ στους αιγοπροβατοτρόφους κλπ. των οποίων η εκμετάλλευση βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια (άρθρο 1), και, επιπλέον, ορίστηκε ότι: «**Άρθρο 3.** Τα ανωτέρω δάνεια θα είναι διάρκειας 5 ετών και θα εξοφλούνται σε ισόποσες ετήσιες χρεολυτικές δόσεις, με πρώτη δόση καταβλητέα την 31.12.2008 και τελευταία την 31.12.2012. **Άρθρο 4.** Για τα ανωτέρω δάνεια παρέχεται η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου για δανεισμό ύψους μέχρι 1.000.000€ ανά δικαιούχο, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2322/1995. **Άρθρο 5.** Το ποσό δανειοδότησης θα καθορίζεται με βάση τις κάτωθι κατηγορίες ζώων: ... Ο αριθμός των ζώων θα καθορίζεται βάσει πρόσφατης βεβαίωσης της οικείας κτηνιατρικής υπηρεσίας, στη δικαιοδοσία ελέγχου της οποίας υπάγεται η κτηνοτροφική εκμετάλλευση, ... **Άρθρο 6.** Προθεσμία υποβολής αιτήσεων των ενδιαφερομένων προς τα πιστωτικά ιδρύματα τίθεται έως 31.1.2008»

16. Στη συνέχεια, κατ' επίκληση των διατάξεων του ν. 2322/1995, εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 2/73821/0025/14-12-2007 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (Β' 2375), με την οποία, αφού λήφθηκε υπόψη η ως άνω 50824/Β.2362/2007 υ.α., ορίστηκαν τα εξής:

«1) Παρέχεται η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου στα δάνεια που θα χορηγηθούν άπαξ στους αιγοπροβατοτρόφους, βοοτρόφους, χοιροτρόφους και πτηνοτρόφους, φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή ομάδα φυσικών ή νομικών προσώπων των οποίων η εκμετάλλευση βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια, σε ποσοστό 80% και για ποσά δανείων μέχρι ποσού 1.000.000,00 € ανά δικαιούχο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του ν. 2322/1995. Προς εξασφάλιση των απαιτήσεων του Ελληνικού Δημοσίου, λόγω της παρεχόμενης εγγυήσεως, θα παρακρατείται από έκαστο δανειολήπτη προμήθεια σε ποσοστό 2% επί του εγγυημένου ποσού του δανείου άπαξ, και θα αποδίδεται από το Πιστωτικό Ίδρυμα, με την εκταμίευση του ποσού του δανείου, στην Τράπεζα της Ελλάδος...

2) Τα εν λόγω δάνεια, το ύψος των οποίων καθορίζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υπ' αριθμ. 50824/Β.2362/5-12-2007 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, θα χορηγηθούν μέσω μιας νέας αυτοτελούς δανειακής σύμβασης και η διάρκεια τους θα είναι πενταετής. Τα δάνεια αυτά θα εξοφλούνται σε ισόποσες ετήσιες χρεολυτικές δόσεις, με πρώτη δόση την 31-12-2008 και τελευταία την 31-12-2012. Σε περίπτωση μη καταβολής δύο (2) συνεχόμενων χρεολυτικών δόσεων θα καθίσταται ολόκληρο το ποσό του δανείου ληξιπρόθεσμο και απαιτητό. Τα Πιστωτικά Ιδρύματα, σε περίπτωση που οι δανειολήπτες δεν εξοφλήσουν τις ληξιπρόθεσμες δόσεις τους που απορρέουν από την ανωτέρω ρύθμιση, δικαιούνται, αφού περάσει ένα τρίμηνο από τη λήξη της δεύτερης δόσης, να ζητήσουν από το Δημόσιο (Γ.Λ.Κ. Δ25 - ΤΜ. Δ') την εξόφληση των απαιτήσεών τους, αποστέλλοντας τα προβλεπόμενα στην υπ' αριθμ. 2/478/0025/4-1-2006 υπουργική απόφαση δικαιολογητικά.

3) Τα πιστωτικά ιδρύματα σε κεντρικό επίπεδο, πριν την εκταμίευση του ποσού του δανείου, υποχρεούνται να αποστέλλουν στην 25η Δ/ση Γ.Λ.Κ. - Τμήμα Δ' (σε ηλεκτρονική μορφή στη διεύθυνση vrara@mf-glk.gr), συγκεντρωτικές καταστάσεις σε δεκαήμερη βάση για την τελική έγκριση αυτών από την Δ25 - Γ.Λ.Κ. - Τμήμα Δ'. Σε κάθε συγκεντρωτική κατάσταση πρέπει υποχρεωτικά να αναφέρονται:

1. Το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση, το ΑΦΜ εκάστου δανειολήπτη και η ακριβής ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως αυτού.

2. Ο ακριβής αριθμός και το είδος των ζώων, όπως αυτά προκύπτουν βάσει πρόσφατης βεβαίωσης της οικείας κτηνιατρικής υπηρεσίας στη δικαιοδοσία ελέγχου της οποίας υπάγεται η κτηνοτροφική εκμετάλλευση. Κάθε Πιστωτικό Ίδρυμα οφείλει να διασταυρώσει την ορθότητα των στοιχείων αυτών με την τηρούμενη Βάση Δεδομένων του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. ή με τα στοιχεία που τηρούνται στη Βάση Δεδομένων της Κτηνιατρικής Υπηρεσίας της Γενικής Διεύθυνσης Κτηνιατρικής του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

3. Το ασφαλιστρο 2%. Τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν να ενημερώνουν, σε μηνιαία βάση, την 25η Δ/ση Γ.Λ.Κ. - Τμήμα Δ' για την απόδοση του ποσού του ασφαλιστρού.

Οι αιτήσεις των ενδιαφερομένων θα υποβάλλονται στα Πιστωτικά Ιδρύματα, με καταληκτική ημερομηνία υποβολής αυτών την 31-1-2008.

4) Οι δανειστριες Τράπεζες υποχρεούνται να υποβάλλουν στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους - Δ.25 - Τμήμα Δ' :

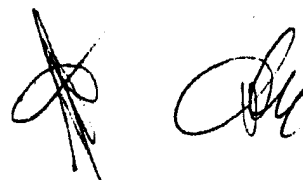
1. Κάθε μήνα σε ηλεκτρονική μορφή, κατάσταση στην οποία να αναφέρονται τα δάνεια που χορηγήθηκαν τον προηγούμενο μήνα με τα παρακάτω στοιχεία: ... (αναφέρονται στην απόφαση)

2. Κάθε τρίμηνο σε ηλεκτρονική μορφή, κατάσταση στην οποία να αναφέρονται τα ανεξόφλητα υπόλοιπα, των εν λόγω δανείων κατά κοινή υπουργική απόφαση και απόφαση εγγύησης.

Ο έλεγχος της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας απόφασης, καθώς και η αντιμετώπιση στα πλαίσια αυτής των προβλημάτων που θα ανακύπτουν κατά την υλοποίηση, ανατίθεται στη Διεύθυνση Κίνησης Κεφαλαίων, Εγγυήσεων, Δανείων και Αξιών (Γ.Λ.Κ. - Δ.25 - Τμήμα Δ').

Το ύψος της δαπάνης, σε περίπτωση κατάπτωσης της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου για τις υπό ρύθμιση οφειλές και τα δάνεια για νέα κεφάλαια κίνησης δεν δύναται να προσδιορισθεί και θα καλυφθεί από τον ειδικό λογαριασμό εκτός Π/Υ GR1301000230000000002340396 "Γ.Λ.Κ. Δ25-Κεφαλαιον Ασφαλίσεως Χρηματοδοτήσεων εκ Κεφαλαίων ή εγγυήσει του Ελληνικού Δημοσίου».

17. Ακολούθως, με την υπ' αριθμ. 2/3203/0025/28-3-2011 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών (Β' 820), εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση της διάταξης του άρθρου 1 του ν. 2322/1995, ορίστηκαν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Α. Παρέχεται η ευχέρεια στους αιγοπροβατοτρόφους, βοοτρόφους, χοιροτρόφους και πτηνοτρόφους φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή ομάδες φυσικών ή νομικών προσώπων, των οποίων η εκμετάλλευση ή η επιχείρηση βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια και στους οποίους χορηγήθηκαν δάνεια με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου δυνάμει της αρ. 2/73821/0025/14-12-2007 απόφασης του Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, να προβούν σε ρύθμιση των με ημερομηνία 31-12-2010 εγγυημένων από το Ελληνικό Δημόσιο, δυνάμει της ως άνω απόφασης, οφειλών τους προς πιστωτικά ιδρύματα, ως εξής:

Η συνολική διάρκεια του δανείου της ρύθμισης ορίζεται εξαετής, εξοφλούμενου σε ίσες ετήσιες χρεολυτικές δόσεις, με πρώτη καταβλητέα την 31-12-2011 και τελευταία την 31-12-2016. Το επιτόκιο της ρύθμισης ορίζεται στην αριθ. 59846/Β. 2461/28-12-2010 υπουργική απόφαση.

Το μη επιδοτούμενο μέρος των τόκων βαρύνει αποκλειστικά τις επιχειρήσεις και δεν καλύπτεται με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου.

Λόγω της παρεχόμενης εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου, σε ποσοστό 80%, καταβάλλεται ετησίως από έκαστο δανειολήπτη και μέχρι τη λήξη του δανείου προμήθεια ασφαλείας σε ποσοστό 2% επί του ανεξόφλητου κάθε φορά υπολοίπου του δανείου. Η πρώτη καταβολή προμήθειας ασφαλείας από τους δανειολήπτες θα γίνει με την υπογραφή της νέας σύμβασης.

Οι αιτήσεις των ενδιαφερομένων για υπαγωγή στις διατάξεις της παρούσας υποβάλλονται στα πιστωτικά ιδρύματα, με καταληκτική ημερομηνία υποβολής αυτών την 27-5-2011. Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να αποστείλουν στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους-Δ25 συγκεντρωτικές καταστάσεις δανειοληπτών που αιτήθηκαν την υπαγωγή τους στις διατάξεις της παρούσας, προκειμένου να παρασχεθεί η τελική έγκριση από την Δ25 – ΓΛ.Κ. Τμήμα Δ'.

Β. Οι όροι και οι προϋποθέσεις για την υπαγωγή στις διατάξεις της παρούσας είναι οι ακόλουθοι: ...

Γ. Οι δανειστριες Τράπεζες υποχρεούνται να υποβάλλουν στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους – Δ.25– Τμήμα Δ':

1. Κάθε μήνα σε ηλεκτρονική μορφή, στη διεύθυνση d25@glk.gr, κατάσταση στην οποία να αναφέρονται οι οφειλές που υπήχθησαν στις διατάξεις της παρούσας τον προηγούμενο μήνα με τα παρακάτω στοιχεία: ...

2. Κάθε τρίμηνο σε ηλεκτρονική μορφή, στη διεύθυνση d25@glk.gr, κατάσταση στην οποία να αναφέρονται τα ανεξόφλητα υπόλοιπα των εν λόγω δανείων.

Δ. Σε περίπτωση μη καταβολής δύο (2) συνεχόμενων χρεολυτικών δόσεων, ολόκληρο το ποσό του δανείου θα καθίσταται ληξιπρόθεσμο και απαιτητό. ...Τα πιστωτικά ιδρύματα, προκειμένου να εξοφληθούν από το Δημόσιο, μετά την παρέλευση τριμήνου από την ολοσχερή ρευστοποίηση των εξασφαλίσεων, υποβάλλουν τα δικαιολογητικά που ορίζονται στην αριθ. 2/478/0025/4.1.2006 (ΦΕΚ Β' 16/13.1.2006) απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών.

Το Ελληνικό Δημόσιο, ως εγγυητής, αναλαμβάνει την υποχρέωση εξόφλησης των εγγυημένων απαιτήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων, που θα περιλαμβάνουν το ανεξόφλητο εγγυημένο ποσό κεφαλαίου, τους ανεξόφλητους τόκους (συμβατικούς και υπερημερίας μέχρι ενός τριμήνου) και τέλος τα έξοδα της αναγγελίας κλεισίματος του λογαριασμού.

Ο έλεγχος της εφαρμογής των διατάξεων της παρούσας απόφασης, καθώς και η αντιμετώπιση στα πλαίσια αυτής των προβλημάτων που ανακύπτουν κατά την υλοποίηση, ανατίθεται στη Διεύθυνση Κίνησης Κεφαλαίων, Εγγυήσεων, Δανείων και Αξιών (Γ.Λ.Κ.-Δ.25 -Τμήμα Δ').».

18. Επίσης, με την υπ' αριθμ. 2/38310/0025/14-5-2014 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών (Β' 1262), εκδοθείσα ομοίως κατ' εξουσιοδότηση της διάταξης του άρθρου 1 του ν. 2322/1995, ορίστηκαν, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Α. Παρέχεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις και στους επαγγελματίες, των οποίων τα δάνεια έχουν υπαχθεί στις διατάξεις των με αριθμ. ..., 2/3203/0025/28.03.2011(ΦΕΚ Β' 820/2011), ... υπουργικών αποφάσεων, ... ή και στις σχετικές τροποποιήσεις αυτών, όπως αιτηθούν την αναστολή καταβολής των χρεολυσίων των οφειλόμενων δόσεων της περιόδου από 31.12.2013 έως και 31.12.2014. Τα χρεολύσια των δόσεων των οποίων η καταβολή αναστέλλεται, κατά τα ανωτέρω, προσαυξάνουν αντίστοιχα και αποπληρώνονται μαζί με τις αμέσως επόμενες δόσεις του δανείου μετά τη λήξη της περιόδου αναστολής, χωρίς επιμήκυνση της συνολικής διάρκειας του δανείου. ...

Β.... Γ.... Δ....

Ε. Βασικές προϋποθέσεις για την ένταξη των επιχειρήσεων και επαγγελματιών στις διατάξεις της παρούσας είναι: ...

ΣΤ. Οι αιτήσεις των ενδιαφερομένων, μαζί με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, υποβάλλονται στα πιστωτικά ιδρύματα, με καταληκτική ημερομηνία υποβολής αυτών την 31-07-2014. Τα πιστωτικά ιδρύματα ελέγχουν εάν πληρούνται οι όροι και οι

προϋποθέσεις για την υπαγωγή στις διατάξεις της παρούσας και εγκρίνουν ή απορρίπτουν τις αιτήσεις των ενδιαφερομένων σύμφωνα με τα ανωτέρω. Καταληκτική ημερομηνία υπογραφής των σχετικών συμβάσεων ορίζεται η 30-11-2014.

2. Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται να υποβάλλουν μέχρι την 31-12-2014 στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους - Δ.25-Τμήμα Δ, σε κεντρικό επίπεδο και σε ηλεκτρονική μορφή, κατάσταση με τις επιχειρήσεις και τους επαγγελματίες, που έχουν υπογράψει τη σχετική σύμβαση ένταξης των οφειλών τους στις διατάξεις της παρούσας, στην οποία θα πρέπει να αναφέρονται τα ακόλουθα στοιχεία: ...

Κατά τα λοιπά, εξακολουθούν να ισχύουν τα διαλαμβανόμενα στις ως άνω αναφερόμενες υπουργικές αποφάσεις».

19. Τέλος, με την υπ' αριθμ. 2/478/0025/4-1-2006 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών (Β' 16), που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 5 του άρθρου 11 του ν. 2322/1995, καθορίστηκε η διαδικασία βεβαίωσης και διαγραφής δανείων εγγυημένων από το Ελληνικό Δημόσιο, καθώς και τα απαιτούμενα στοιχεία του φακέλου που υποβάλλονται από τα πιστωτικά ιδρύματα στην αρμόδια 25^η Δ/ση του Γ.Λ.Κ., η οποία "μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα διενεργεί έλεγχο δικαιολογητικών και τήρησης των όρων της απόφασης με βάση την οποία παρασχέθηκε η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου". Ειδικότερα, με την παράγραφο Α. 6 της απόφασης αυτής ορίστηκαν τα εξής: «Α. ...6. Στις περιπτώσεις που έστω και εκ των υστέρων κριθεί, ότι, συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 4 του άρθρου 11 του ν. 2322/1995, δηλαδή διαπιστωθεί, ότι από υπαιτιότητα του δανειστή ή του πιστωτή δεν συνέτρεχαν ή εκ των υστέρων εξέλιπαν οι προϋποθέσεις χορήγησης της εγγύησης, το Δημόσιο ελευθερώνεται και η 25η Διεύθυνση, ανακαλεί την εγγύηση του Ελληνικού δημοσίου, προβαίνει στη σύνταξη ΑΦΕΚ για την διαγραφή της βεβαιωμένης απαίτησης και τυχόν εντολές πληρωμής, λόγω κατάπτωσης της εγγύησης, ανακαλούνται. Η πράξη της ανάκλησης κοινοποιείται και στον πρωτοφειλέτη».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προπαρατιθέμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, σε σχέση με το διδόμενο ως άνω πραγματικό, συνάγονται τα ακόλουθα:

20. Παρατηρείται, εξ αρχής, ότι η διαδικασία, οι προϋποθέσεις και οι όροι χορήγησης δανείων με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου διέπονται από τις

διατάξεις του ν. 2322/1995, των κατ' εξουσιοδότηση τούτου εκδιδόμενων, κάθε φορά, οικείων αποφάσεων του Υπουργού Οικονομικών, καθώς και του άρθρου 65 του ν. 2362/1995. Οι διατάξεις αυτές, ως ειδικές, υπερισχύουν των γενικών περιεγγυήσεως διατάξεων του Α.Κ. (βλ. ΝΣΚ 536/2011), των τελευταίων εφαρμοζομένων συμπληρωματικά, εφόσον, βεβαίως, τούτο δεν αποκλείεται από τις διατάξεις του προαναφερομένου ν. 2322/1995 και των συναφών υπουργικών αποφάσεων (βλ. ΑΠ 1000/2006, 757/2003, 55/2002, ΝΣΚ 331/2013, Ελ. Χριστιανοπούλου ΔΕΕ 2/2012.107).

21. Ειδικότερα, από τις διατάξεις των άρθρων 847, 848 και 849 του Α.Κ. προκύπτει ότι η εγγύηση είναι σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ δανειστή και εγγυητή, σύμφωνα με την οποία ο δεύτερος αναλαμβάνει την υποχρέωση, απέναντι στον πρώτο, ότι θα εκπληρώσει την οφειλή άλλου (πρωτοφειλέτη), εφόσον δεν την εκπληρώσει ο τελευταίος. Είναι σύμβαση συναινετική, αφηρημένη (υπό την έννοια ότι δεν εξαρτάται από την εσωτερική σχέση εγγυητή-οφειλέτη) και ετεροβαρής, σκοπός της είναι η εξασφάλιση της απαίτησης του δανειστή για την περίπτωση της αφερεγγυότητας του πρωτοφειλέτη (ΝΣΚ 439/2010, ΕφΘεσ/νίκης 117/2002, Ζέπος, ΕρμΑΚ, Εισαγ. 847 – 870, αρ. 57, Γεωργιάδης – Σταθόπουλος, ΕρμΑΚ, 847-850), έχει δε πάντοτε παρεπόμενο χαρακτήρα. Από τον συναινετικό χαρακτήρα της εν λόγω σύμβασης προκύπτει ότι, μόνη η δήλωση του εγγυητή, ότι εγγυάται το χρέος, καθώς και η υπογραφή εκ μέρους του του σχετικού εγγράφου, δεν υποχρεώνει τούτον, εφ' όσον η δήλωσή του αυτή δεν γίνει αποδεκτή από το δανειστή, ρητώς ή σιωπηρώς (ΕφΑθ 7016/2015, Καυκάς, Ενοχ. Δίκαιο, τομ. ΙΙ, εκδ.1949, σελ.273 παρ.2.α, Γεωργιάδης – Σταθόπουλος, ΕρμΑΚ, υπ' άρθρ. 847, παρ.11,15). Περαιτέρω, η σύμβαση αυτή καταρτίζεται, κατά τα στα άρθρα 192 επ. του Α.Κ. οριζόμενα, χωρίς τη σύμπραξη ή τη συναίνεση του πρωτοφειλέτη (ο οποίος, μάλιστα, ενδέχεται να μην θέλει ή να μην ξέρει καν, ότι κάποιος εγγυάται για την οφειλή του). Πάντως, για το έγκυρο της σύστασής της απαιτείται έγγραφος (συστατικός) τύπος, που μπορεί να συνίσταται σε συμβολαιογραφικό ή σε ιδιωτικό έγγραφο. Στην περίπτωση αυτή, ο εγγυητής πρέπει να υπογράψει ιδιοχείρως (ΑΚ 160 παρ. 1) και, γι' αυτό, δεν αρκούν τηλεγραφήματα ή δήλωση παροχής της εγγύησης σε τηλεομοιοτυπία – fax (Απ. Γεωργιάδης, Γενικές Αρχές του Αστικού Δικαίου, τρίτη έκδοση, 2002, σελ. 388, σημ. 24). Διαφορετικά, ολόκληρη η σύμβαση της εγγύησης (και όχι μόνο το έγγραφο) είναι άκυρη (849 Α.Κ., ΑΠ 1791/2007, 680/2003, 343/1982, 238/1977, ΕφΑθ 934/2006, 7016/2005, Γεωργιάδης

Σταθόπουλος, Ειδικό Ενοχικό, άρθρο 847, σελ. 362-364). Η ακυρότητα αυτή είναι απόλυτη, θεραπεύεται δε μόνο εφόσον ο εγγυητής εκπληρώσει την οφειλή (ΑΚ 849 εδ. β').

22. Περαιτέρω, η συμβατική δήλωση του εγγυητή πρέπει να είναι ορισμένη, να προσδιορίζονται δηλαδή σε αυτή και να εξατομικεύονται επαρκώς τα πρόσωπα του δανειστή και του πρωτοφειλέτη, καθώς και η ασφαλιζόμενη κυρία απαίτηση. Σημειώνεται ότι, το πρόσωπο του πρωτοφειλέτη είναι το πλέον σημαντικό στοιχείο για το ορισμένο της εγγύησης, αφού μόνο γι' αυτό το πρόσωπο αναλαμβάνεται ευθύνη και μόνο για το χρέος αυτού του προσώπου μπορεί να εναχθεί ο εγγυητής (Απ. Γεωργιάδης, Ενοχικό Δίκαιο, Ειδικό Μέρος, τ. II, σελ. 494, σημ. 41 και 42). Επίσης, στη δήλωση του εγγυητή πρέπει να εμπεριέχεται με σαφήνεια η βούλησή του να παράσχει εγγύηση για ορισμένο ποσό ή μέχρι ορισμένο ποσό ή και απεριόριστα, όταν δε δεν αναφέρεται καθόλου το ποσό για το οποίο δίνεται η εγγύηση, ο εγγυητής θα ευθύνεται, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 851 ΑΚ, για την εκάστοτε έκταση της κύριας οφειλής (παρακολουθηματικός χαρακτήρας της εγγύησης), εφόσον, όμως, η τελευταία δεν επαυξηθεί με μεταγενέστερη της εγγύησης συμφωνία μεταξύ δανειστή και πρωτοφειλέτη. Βέβαια, η ανωτέρω διάταξη (851 ΑΚ) είναι ενδοτικού δικαίου και, συνεπώς, η ευθύνη του εγγυητή μπορεί να συμφωνηθεί μειωμένη (Γεωργιάδης - Σταθόπουλος, ΕρμΑΚ, άρθρο 851, σελ. 377 επ., με τις εκεί παραπομπές). Τέλος, η δήλωση εγγύησης θα πρέπει να ερμηνεύεται στενά και υπέρ του εγγυητή (ΑΠ 1842/2008, ΝΣΚ 212/14, 18/13, 513/2011, Καυκάς, σελ. 465.470).

23. Εντός του προαναφερθέντος γενικότερου, περί εγγυήσεως, θεσμικού πλαισίου του Α.Κ., εντάσσονται οι ειδικότερες διατάξεις του ν. 2322/1995. Με το νόμο αυτόν επιδιώχθηκε, αφ' ενός μεν, ο περιορισμός της δικαιοπρακτικής ελευθερίας του Δημοσίου να παρέχει την εγγύησή του, απαριθμούμενων περιοριστικά των περιπτώσεων κατά τις οποίες επιτρέπεται τέτοια δυνατότητα, αφετέρου δε, για λόγους δημοσιονομικής ασφάλειας και σαφήνειας, (επιδιώχθηκε) η συστηματοποίηση των θεμάτων που αφορούν την παροχή της εγγύησης του Δημοσίου και την εκπλήρωση της, εξ αυτής, ευθύνης του, με τη ρύθμιση, κατά τρόπο ενιαίο και συστηματικό, των ζητημάτων που συνάπτονται με την δυνατότητα του Δημοσίου να παρέχει την εγγύησή του για την κάλυψη δανείων, εγγυητικών επιστολών και πιστώσεων που χορηγούνται από πιστωτικά ιδρύματα σε νομικά πρόσωπα, ιδιώτες κλπ, με σκοπό την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης

περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι ασυνήθιστα χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση (προκειμένου, έτσι, να διατηρηθούν υφιστάμενες θέσεις εργασίας ή να δημιουργηθούν νέες, βλ. ΟΛΝΣΚ 112/2012, ΣΤΕ 3227/2002), καθώς και την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων επιχειρηματικών κλάδων και δραστηριοτήτων ή, σε περιπτώσεις ζημιών από θεομηνία ή άλλων εκτάκτων γεγονότων, την αποκατάσταση αυτών, ώστε να δυνηθούν οι πληγέντες να συνεχίσουν τις δραστηριότητές τους (ΝΣΚ 513/2011).

24. Με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ίδιου ως άνω νόμου επιτρέπεται στον Υπουργό Οικονομικών να παρέχει την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου στα αναφερόμενα στο άρθρο αυτό πιστωτικά ιδρύματα για την κάλυψη δανείων, εγγυητικών επιστολών και πιστώσεων, που αυτά χορηγούν σε νομικά πρόσωπα, ομάδες φυσικών προσώπων ή ιδιωτικών επιχειρήσεων και επαγγελματιών, ιδιώτες, επαγγελματίες κλπ., υπό τις αναφερόμενες εκεί προϋποθέσεις. Η εγγύηση παρέχεται με απόφαση του Υπουργού, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρο 12 ν. 2322/1995, άλλως είναι ανυπόστατη, ΟΛΝΣΚ 39/2009), εκδίδεται δε μετά από σύμφωνη γνώμη Τριμελούς Διυπουργικής Επιτροπής, που συνιστάται με το άρθρο 5 του νόμου και επικουρείται από την υπό του άρθρου 6 προβλεπόμενη Υποεπιτροπή.

25. Η ως άνω απόφαση του Υπουργού Οικονομικών συνιστά την «δήλωση» του εγγυητή Δημοσίου, προκειμένου να καταρτιστεί η σύμβαση εγγύησης, κατά τα ανωτέρω, πρέπει δε, όπως προεκτέθηκε, να γίνει αποδεκτή από τον δανειστή-πιστωτικό ίδρυμα (βλ. ΝΣΚ 18/2013 και 372/2013). Η αποδοχή, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στις διατάξεις του ν. 2322/1995, μπορεί να είναι και σιωπηρή, αρκεί να συνάγεται, χωρίς αμφιβολία, από τις περιστάσεις. Τέτοια αποδοχή συνιστά π.χ. η μνεία στην οικεία δανειακή σύμβαση, περί του ότι η πίστωση που χορηγείται τελεί υπό την, συγκεκριμένη κάθε φορά, εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, ή (στην περίπτωση της εξεταζομένης υπουργικής απόφασης) η συμπερίληψη του δανείου στις καταστάσεις που διαβιβάζει το πιστωτικό ίδρυμα, κάθε μήνα και κάθε τρίμηνο, σε ηλεκτρονική μορφή, στην 25η Δ/ση του Γ.Λ.Κ.

26. Περαιτέρω, νομίμως εκδίδεται η ως άνω απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι υπέρ ων η εγγύηση-οφειλέτες προσδιορίζονται όχι ατομικά, αλλά σύμφωνα με γενικά χαρακτηριστικά, εντός των προβλέψεων των υποπεριπτώσεων ββ' και γγ' της περίπτωσης α' της παρ. 1 του άρθρου 1 του ως άνω νόμου. Εξάλλου, οι ειδικότερες ρυθμίσεις, οι οποίες

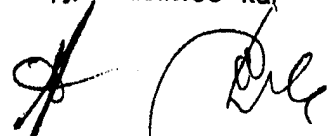
περιλαμβάνονται στην απόφαση αυτή και με τις οποίες διαπιστώνεται, ανά συγκεκριμένο, υπέρ ου η εγγύηση, οφειλέτη, η συνδρομή των προϋποθέσεων που τάσσει, είτε η εν λόγω υπουργική απόφαση, είτε ο ν. 2322/1995, συνιστούν (αναβλητικές) αιρέσεις της περί εγγυήσεως δήλωσης του Δημοσίου, ο έλεγχος πλήρωσης των οποίων ανατίθεται είτε στην καθ' ύλη αρμόδια υπηρεσιακή μονάδα του Γ.Λ.Κ. (25η Δ/ση), είτε, μετά την έναρξη ισχύος του ν. 3458/2006, στο Συμβούλιο Διαχείρισης και Αξιολόγησης της εγγυητικής ευθύνης του Δημοσίου, είτε (σε ορισμένες περιπτώσεις κατά το παρελθόν) και στα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα-δανειστές.

27. Το Δημόσιο, ως εγγυητής, αναλαμβάνει την υποχρέωση εξόφλησης των εγγυημένων απαιτήσεων, εφόσον ο πρωτοφειλέτης οφείλει ληξιπρόθεσμες δόσεις του δανείου. Στην περίπτωση αυτή, η δανείστρια τράπεζα προβαίνει σε σχετική καταγγελία και καθιστά ολόκληρο το οφειλόμενο ποσό ληξιπρόθεσμο και απαιτητό, στη συνέχεια δε ζητεί την κατάπτωση της εγγύησης του Δημοσίου (δηλαδή την εκ μέρους του Δημοσίου εξόφληση των εγγυημένων οφειλών, σε εκπλήρωση, ακριβώς, της απορρέουσας από την εγγύηση υποχρέωσής του), υποβάλλοντας στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά προς έλεγχο. Το Δημόσιο προβαίνει σε εξόφληση των προερχόμενων από κατάπτωση παρασχεθεισών εγγυήσεων υποχρεώσεών του, μετά από προηγούμενη βεβαίωση, ως εσόδων του, των αντίστοιχων ποσών στις αρμόδιες Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) και με βάση τα δικαιολογητικά, που καθιστούν δυνατή την πλήρη υποκατάστασή του στα δικαιώματα του οικείου πιστωτικού φορέα, τόσο κατά των πρωτοφειλετών, όσο και κατά των εγγυητών και λοιπών συνυποχρέων (άρθρο 11 παρ. 1 ν. 2322/1995 και, ταυτόσημο, άρθρο 65 παρ. 3 ν. 2362/1995, όπως η παράγραφος αυτή αναριθμήθηκε με την διάταξη του άρθρου 39 ν. 3871/2010).

28. Επί του πρώτου σκέλους του ερωτήματος:

Με τις ισχύουσες κατά τον κρίσιμο χρόνο διατάξεις του άρθρου 14 του ν. 2672/1998 και των άρθρων 1 και 2 του κατ' εξουσιοδότηση του νόμου αυτού εκδοθέντος π.δ. 342/2002, επιτράπη η διακίνηση με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο των αναφερομένων σ' αυτά εγγράφων μεταξύ των υπηρεσιών του Δημοσίου, των ν.π.δ.δ. και των Ο.Τ.Α. ή μεταξύ αυτών και φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, εφόσον τα έγγραφα αυτά έχουν εκδοθεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του π.δ. 150/2001. Ειδικότερα, κατά τις διατάξεις του τελευταίου αυτού

προεδρικού διατάγματος, η αυθεντικότητα ή γνησιότητα του αποσπελλομένου με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μηνύματος κατοχυρώνεται με την "προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή" ή "ψηφιακή υπογραφή", η οποία βασίζεται σε "αναγνωρισμένο πιστοποιητικό", που πληροί ορισμένους όρους (αναφέρονται στο Παράρτημα Ι του προεδρικού διατάγματος), εκδίδεται από "πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης" (φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή άλλο φορέα, επιφορτισμένο με την έκδοση τέτοιων πιστοποιητικών) και δημιουργείται από "ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής" (κατά τα οριζόμενα στο Παράρτημα ΙΙΙ του προεδρικού διατάγματος) και η οποία, στην περίπτωση αυτή, επέχει θέση ιδιόχειρης υπογραφής τόσο στο ουσιαστικό όσο και στο δικονομικό δίκαιο, επιφέρουσα τα ανάλογα αποτελέσματα (βλ. διατάξεις παραγράφου 22 άρθρου 14 ν. 2672/1998 και άρθρου 3 π.δ. 150/2001, σε συνδυασμό με αυτές των άρθρων 1, 2 και 3 του π.δ. 342/2002, Δ. Μανιώτης, "Η σύναψη της ηλεκτρονικής συμβάσεως κα", 2003, σελ. 26 επ., παρ. 2.4.). Την ως άνω, όμως, υποχρέωση διακίνησης εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο έχουν οι ανωτέρω υπηρεσίες μόνον εφόσον διαθέτουν την απαραίτητη ηλεκτρονική υποδομή και μόνον όσον αφορά έγγραφα χωρίς ψηφιακή υπογραφή (παράγραφος 8 άρθρου 10 ν. 3230/2004, όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο), στα οποία δεν περιλαμβάνονται αποφάσεις, πιστοποιητικά, γνωμοδοτήσεις κλπ και, πάντως, όχι αυτά που συνδέονται με την παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων ή με την άσκηση δικαιώματος (άρθρα 1 και 2 π.δ. 342/2002). Σε κάθε περίπτωση, πάντως, πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι ως άνω διατάξεις (ήδη καταργηθείσες με το ν. 3979/2001), στο μέτρο που πραγματεύονταν ζητήματα που έρχονταν συμπλήρωσης μέσω κανονιστικών ρυθμίσεων, δια προβλεπόμενων απ' αυτές υπουργικών αποφάσεων κ.α. (βλ. το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 8 του άρθρου 10 του ν. 3230/2004), δεν ήταν δυνατόν να εφαρμοσθούν αυτοτελώς και παρέμεναν ανενεργές για όσο διάστημα δεν εκδίδονταν οι κανονιστικές αυτές ρυθμίσεις (βλ. ΝΣΚ 443/2012). Μέχρι, όμως, την κατά τα ως άνω διασφάλιση της δημιουργίας ψηφιακής υπογραφής, τα διακινούμενα με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μεταξύ των δημοσίων υπηρεσιών ή μεταξύ αυτών και των ιδιωτών μηνύματα συγκεντρώνουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα και έχουν την αποδεικτική ισχύ της κατά το άρθρο 443 αρ. 3 ΚΠολΔ μηχανικής απεικόνισης, στην έννοια της οποίας εμπίπτει, όπως είναι γνωστό, κάθε υλική αποτύπωση οπτικών ή ακουστικών εντυπώσεων, που πραγματοποιείται με την βοήθεια μηχανικών μέσων (βλ. Χρυσ. Μιχαηλίδου, Το πρόβλημα της ηλεκτρονικής υπογραφής, Δ 31/2000, σελ. 1204, Γ. Κορνηλάκης, Διαδίκτυο και

Αστικό Δίκαιο, Αρμενόπουλος, 2007, σελ. 993, Π. Κολοτούρος, Αποδεικτική δύναμη των ηλεκτρονικών εγγράφων στη ναυτιλία, ΝοΒ 2007, σελ. 2019). Βέβαια, και στην περίπτωση αυτή τα διακινούμενα μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου πρέπει να περιέχουν, τουλάχιστον, τα αναφερόμενα στις διατάξεις των παραγράφων 15 και 16 (κατά περίπτωση) του άρθρου 14 του ν. 2672/1998 στοιχεία (τη διεύθυνση δηλ. ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αποστολέα και λήπτη, τον πλήρη τίτλο της αποστέλλουσας υπηρεσίας, τα στοιχεία προσδιορισμού της ταυτότητας του αποσπελλόμενου μηνύματος, το ονοματεπώνυμο, την ιδιότητα και τον αριθμό τηλεφώνου και χειριστή κ.α).

29. Ενόψει των ανωτέρω, για την ενεργοποίηση της, καταρχήν, in abstracto εγγυητικής ευθύνης του Δημοσίου, ως ορίζεται στην υπ' αριθ. 2/73821/0025/14-12-2007 απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, στα πλαίσια εφαρμογής της, πλέον, έναντι συγκεκριμένων δανειοδοτούμενων από πιστωτικό ίδρυμα προσώπων, εκδίδεται διοικητική πράξη, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις των άρθρων 5 και 16 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ως προς τη δήλωση της βούλησης του Δημοσίου για έγκριση του δανείου και την εκταμίευση του αιτούμενου ποσού, συντασσομένου, αναγκαίως, διοικητικού εγγράφου, το οποίο πρέπει να φέρει, καταρχήν, όλα τα προβλεπόμενα στον Κώδικα αυτό στοιχεία, τα οποία το προσδιορίζουν ως τέτοιο, οπωσδήποτε δε την υπογραφή και την ιδιότητα του εκδότη του. Η πράξη αυτή υποκαθιστά τον απαιτούμενο και από τις διατάξεις του ΑΚ για την εγγύηση έγγραφο τύπο. Το ανυπόστατο του εν λόγω εγγράφου συνεπάγεται το μη νόμιμο της σχετικής διοικητικής πράξης (ΣτΕ 194/44, 517/45, 298/42, 1764/54, πορίσματα Νομολογίας ΣτΕ 1929-1959, σελ. 191) και, συνακολούθως, την ακυρότητα τυχόν «παρασχεθείσης» κατ' άλλον τρόπο εγγύησης του Δημοσίου, όπως, εν προκειμένω και για το κρίσιμο διάστημα, με ηλεκτρονικές επιστολές, περί των οποίων αναλυτικότερα κατωτέρω.

30. Στη συγκεκριμένη περίπτωση και λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο του ως άνω ηλεκτρονικού μηνύματος της Προϊσταμένης του Δ' Τμήματος της 25^{ης} Διεύθυνσης του Γ.Λ.Κ., που μας διαβίβασε η ερωτώσα Υπηρεσία, παρατηρείται ότι τούτο δεν φέρει οποιοδήποτε χαρακτηριστικό στοιχείο νόμιμου και έγκυρου διοικητικού εγγράφου. Ειδικότερα, το εν λόγω ηλεκτρονικό μήνυμα στερείται, πέραν των άλλων, ιδιόχειρης υπογραφής του εκδότη αυτού, δοθέντος ότι η αυθεντικότητα ή γνησιότητα τούτου δεν κατοχυρώνεται με την απαιτούμενη από το νόμο «προηγμένη

ηλεκτρονική υπογραφή» ή «ψηφιακή υπογραφή», που να βασίζεται σε «αναγνωρισμένο πιστοποιητικό» και να έχει δημιουργηθεί από «ασφαλή διάταξη δημιουργίας υπογραφής», δεδομένου ότι η εκδώσασα τούτο Υπηρεσία δεν διέθετε, κατά τον χρόνο έκδοσής του, την απαραίτητη προς τούτο ηλεκτρονική υποδομή (δεν είχε λάβει το σχετικό «αναγνωρισμένο πιστοποιητικό») και, πάντως, το ως άνω έγγραφο, ως συνδεδεμένο με την παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων ή με την άσκηση δικαιώματος (άρθρα 1 και 2 π.δ. 342/2002), δεν ήταν δυνατό, κατά τον τότε ισχύοντα νόμο (άρθρο 10 παρ. 8 ν. 3230/2004) να διακινηθεί ηλεκτρονικά. Σε κάθε περίπτωση, η εν λόγω διακίνηση δεν ήταν νομίμως δυνατή για το λόγο ότι οι προβλέπουσες αυτή διατάξεις, τόσο του ν. 2672/1998, όσο και της παραγράφου 8 του άρθρου 10 του ν. 3230/2004, δεν ήταν δυνατόν να εφαρμοσθούν αυτοτελώς, ούσες ανενεργές, εφόσον έχρηζαν συμπλήρωσης μέσω κανονιστικών ρυθμίσεων, δια προβλεπόμενων απ' αυτές υπουργικών αποφάσεων κ.ά., οι οποίες δεν είχαν εκδοθεί κατά τον κρίσιμο χρόνο (βλ. ΝΣΚ 443/2012).

31. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, κατά τη διεξαχθείσα συζήτηση μεταξύ των μελών της, η Ολομέλεια επί του πρώτου ερωτήματος έκρινε ομοφώνως ότι η αναφερόμενη στο ιστορικό έγκριση για την παροχή εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου, υπέρ των προσώπων που αναφέρονται στις συγκεκριμένες συγκεντρωτικές καταστάσεις που εστάλησαν στο Γ.Λ.Κ. από το πιστωτικό ίδρυμα, είναι μη νόμιμη, διότι δεν υφίσταται περί αυτής νομίμως συντεταγμένο διοικητικό έγγραφο, με τα απαιτούμενα στοιχεία, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, σε συνδυασμό με εκείνες του ΑΚ για την παροχή έγκυρης εγγύησης. Μη υφισταμένου δε τούτου, λείπει η δήλωση της βούλησης του αρμοδίου οργάνου του Δημοσίου και, εντεύθεν, η απαιτούμενη διοικητική πράξη για την νόμιμη ολοκλήρωση της προβλεπόμενης διαδικασίας χορήγησης της εγγύησης του Ελληνικού Δημοσίου, όσον αφορά τις αντίστοιχες δανειακές συμβάσεις, οι οποίες, ως προς την ισχύ τους, τελούσαν υπό την αίρεση της - νομότυπης - έγκρισης των οικείων συγκεντρωτικών καταστάσεων (βλ. σχετικά αντίγραφα δανειακών συμβάσεων), με συνακόλουθη συνέπεια την μη έγκυρη σύναψη σύμβασης εγγύησης (πρβλ. ΝΣΚ 18/2013, 331/2013).

32. Ο Αντιπρόεδρος του ΝΣΚ Ιωάννης-Κωνσταντίνος Χαλκιάς και οι Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους Χριστίνα Διβάνη και Διονύσιος Χειμώνας, διατύπωσαν την παρακάτω ειδικότερη γνώμη:

Σύμφωνα με το άρθρο 87 παρ. 1 της Συνθήκης και ήδη άρθρο 107 παρ. της ΣΛΕΕ, «Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό με την ευνοϊκή μεταχείριση ορισμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών, εκτός αν η Συνθήκη ορίζει άλλως» ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 88 παρ. 3 της Συνθήκης και ήδη 108 παρ. 3 της ΣΛΕΕ, «Η Επιτροπή ενημερώνεται εγκαίρως περί των σχεδίων που αποβλέπουν να θεσπίσουν ή να τροποποιήσουν τις ενισχύσεις ώστε να μπορεί να υποβάλλει τις παρατηρήσεις της. Αν κρίνει ότι σχέδιο ενίσχυσης δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, κατά το άρθρο 87 (ήδη 107) κινεί αμελλητί τη διαδικασία που προβλέπεται από την προηγούμενη παράγραφο. Το ενδιαφερόμενο κράτος δεν μπορεί να εφαρμόσει τα σχεδιαζόμενα μέτρα πριν η Επιτροπή καταλήξει σε τελική απόφαση».

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο στ', του ΚΑΝ 659/1999 και ήδη ΚΑΝ 1587/2015 «περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 88 της Συνθήκης», «παράνομη ενίσχυση είναι η νέα ενίσχυση που εφαρμόζεται κατά παράβαση του άρθρου 88 παρ. 3», ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.1 του ίδιου Κανονισμού, «εκτός αν άλλως προβλέπεται σε κανονισμούςκάθε σχέδιο για τη χορήγηση νέας ενίσχυσης κοινοποιείται εγκαίρως στην Επιτροπή από το οικείο κράτος μέλος» και, κατά το άρθρο 3, «οι ενισχύσεις που χρήζουν κοινοποίησης ... δεν τίθενται σε εφαρμογή, παρά μόνο αφού η Επιτροπή λάβει ή θεωρηθεί ότι έχει λάβει απόφαση με την οποία εγκρίνει την ενίσχυση».

Εξάλλου, στην «Ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης (ήδη 107 και 108 ΣΛΕΕ) στις κρατικές ενισχύσεις με την μορφή εγγυήσεων» (ΕΕ, C 71, 11-03-2000 σελ. 14επ. και νεότερη ΕΕ C 155/02, 20-6-2008, σελ.10 επ.) προβλέπεται η πλήρωση σειράς προϋποθέσεων ως προς τη χορήγηση της εγγύησης από το Κράτος, προκειμένου αυτή να θεωρηθεί συμβατή με το ενωσιακό δίκαιο, (σημεία 3.4 στοιχεία α'-ζ' της Ανακοίνωσης της Επιτροπής) όπως για παράδειγμα ο αποκλεισμός των αντιμετωπιζόντων οικονομικές δυσχέρειες δανειοληπτών από το καθεστώς της κρατικής ενίσχυσης μέσω της παροχής εγγύησης από το Δημόσιο, ο χρονικός περιορισμός της εγγύησης, καταβολή προμήθειας κλπ, ενώ και στην εθνική νομοθεσία προβλέπεται π.χ. στο άρθρο 37 του ν. 3458/2006 η εξέταση για το εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις χορήγησης της κρατικής εγγύησης ανά φορέα υπέρ του οποίου παρέχεται η εγγύηση.

Περαιτέρω, κατά πάγια νομολογία, θεωρούνται ενισχύσεις οι παρεμβάσεις εκείνες που υπό οποιαδήποτε μορφή, ενδέχεται να ευνοήσουν επιχειρήσεις, άμεσα ή έμμεσα, ή εκείνες οι οποίες πρέπει να θεωρηθούν ως οικονομικό όφελος το οποίο δεν θα είχε αποκομίσει η δικαιούχος επιχείρηση υπό τις συνθήκες της αγοράς. Επίσης, κατά πάγια νομολογία, η παρεχόμενη από το Κράτος εγγύηση, είναι κρατική ενίσχυση, αφού τυχόν κατάπτωση αυτής, επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό και, ταυτόχρονα, ευνοεί τον δικαιούχο έναντι των ανταγωνιστών του. Εξάλλου, για να χορηγηθεί νόμιμα μια κρατική ενίσχυση θα πρέπει να έχει κοινοποιηθεί στην ΕΕ και να υπάρχει η σύμφωνη γνώμη της ή να παρέλθει άπρακτη η προβλεπόμενη δίμηνη προθεσμία (C-6/1984, C-39/94, C-342/96, C-280/00, C-167/11P, C-200/11P, T-674/11, C-672/13, C-138/09, C- 44/93, C-275/10, T-62/08, T-79/10, T-258/10, T-150/12 σκέψη 164)

Από τις πιο πάνω διατάξεις και τις πάγιες νομολογιακές παραδοχές, προκύπτει ότι η παροχή εγγύησης του Δημοσίου με την ΥΑ 2/73821/0025/14-12-2007 (Β' 2375) στα δάνεια που χορηγήθηκαν σε κτηνοτροφικές επιχειρήσεις, δεδομένου ότι αποτελεί αναμφίβολα κρατική ενίσχυση (βλ. παρόμοιες υποθέσεις ΓΔΕΕ T-150/2012, σκέψη 164, και πρόσφατη απόφαση ΕΕ C(2016) 2813, 17-5-2016, σκέψη 52, Ενίσχυση στη Σ... Ελλάς ΑΕ) προϋπέθετε πρωτίστως, συμφωνία με τους προεκτεθέντες υπέρτερους κανόνες του ενωσιακού δικαίου -που στην προκειμένη περίπτωση επιβάλλουν την έγκαιρη ενημέρωση της Ε.Ε. προκειμένου να κριθεί σε επίκαιρο χρόνο η συμβατότητα με το ενωσιακό δίκαιο- και πλήρωση όλων των προϋποθέσεων που τίθενται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης για τις κρατικές ενισχύσεις με την μορφή εγγυήσεων για να δοθεί η σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής, και στη συνέχεια συμφωνία και με τους κανόνες του εθνικού δικαίου για την νόμιμη χορήγηση της εγγύησης του Δημοσίου (άρθρα 1,5,6 8,11 του ν. 2322/95, άρθρα 65,79, 80 του ν.2362/1995, άρθρο 10 παρ. 8 ν. 3230/04, άρθρα 1 και 2 π.δ. 342/02 κλπ). Στην προκειμένη όμως περίπτωση, η δια ηλεκτρονικού μηνύματος (e-mail) παρασχεθείσα από τη Διοίκηση προς τα πιστωτικά ιδρύματα, τελική έγκριση συγκεντρωτικών καταστάσεων για την εκταμίευση των ποσών των δανείων με την εγγύηση του Δημοσίου, δεν εχώρησε νομίμως και, συνεπώς, η εν λόγω εγγύηση δεν χορηγήθηκε νομίμως, πρωτίστως διότι η εγγύηση που δόθηκε με την ΥΑ 2/73821/0025/14-12-2007 (Β' 2375) αποτελεί καθεστώς κρατικής ενίσχυσης, χωρίς όμως να προκύπτει από τα στοιχεία του ιστορικού ότι αυτό κοινοποιήθηκε εγκαίρως, δηλ. πριν την

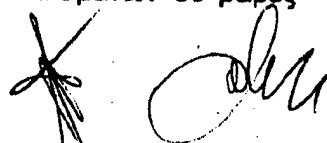
εφαρμογή του, στην Ε.Ε προκειμένου να κριθεί και η συμβατότητα του από την Επιτροπή, κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 87 και 88 και ήδη 107 και 108 της ΣΛΕΕ και στα άρθρα 1, 2 και 3 του ΚΑΝ 659/99 και ήδη άρθρα 1, 2 και 3 του ΚΑΝ 1587/2015. Κρατική ενίσχυση, όμως, που έχει καταβληθεί χωρίς να προκύπτει προηγούμενη ενημέρωση και ρητή ή σιωπηρή (μετά την πάροδο διμήνου από την κοινοποίηση στην Επιτροπή του σχεδίου ενίσχυσης) έγκριση από την Επιτροπή, κατά το άρθρο 87 και 88 παρ.3 της Σ και ήδη άρθρο 107 και 108 παρ. 3 της ΣΛΕΕ και τα άρθρα 1, 2 και 3 του ΚΑΝ 659/99 και ήδη τα άρθρα 1, 2 και 3 του ΚΑΝ 1587/2015 και χωρίς να προκύπτει ότι πληροί πλήρως όλα τα κριτήρια που προβλέπονται στην «Ανακοίνωση της Επιτροπής για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης στις κρατικές ενισχύσεις με την μορφή εγγυήσεων», είναι παράνομη.

33. Περαιτέρω, επί του δευτέρου ερωτήματος διαμορφώθηκαν οι κατωτέρω δύο (2) γνώμες:

Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίστηκε από τους Ιωάννη – Κωνσταντίνο Χαλκιά, Αντιπρόεδρο Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Ιωάννη Διονυσόπουλο, Κωνσταντίνο Γεωργάκη, Παναγιώτη Παναγιωτουνάκο, Κωνσταντίνο Χαραλαμπίδη, Χριστίνα Διβάνη, Σταύρο Σπυρόπουλο, Βασίλειο Καραγεώργο, Διονύσιο Χειμώνα, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψηφοί 9 - εννέα), καταρχάς, κατόπιν της ομόφωνης γνώμης της Ολομέλειας επί του πρώτου ερωτήματος, παρέλκει η εξέταση του ερωτήματος αυτού, καθόσον, λόγω του ανυποστάτου της σχετικής διοικητικής πράξης για την παροχή της εγγύησης του Δημοσίου, συνακολούθως δε της ανυπαρξίας εγγυητικής ευθύνης του σε σχέση με τις εν λόγω δανειακές συμβάσεις, δεν μπορεί να τεθεί ζήτημα ελευθέρωσης ή μη αυτού ως εγγυητή. Ανεξάρτητα πάντως από αυτό, η ειδική περίπτωση ελευθέρωσης του εγγυητή Δημοσίου από τη σχετική ευθύνη του και απόσβεσης της εγγύησης προβλέπεται από την αναγκαστικού δικαίου διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 11 του ν. 2322/1995 (βλ. ΝΣΚ 331/2013), αλλά και από τις, σχεδόν ταυτόσημες, διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 65 του ν. 2362/1995, σύμφωνα με τις οποίες το Ελληνικό Δημόσιο ελευθερώνεται ως εγγυητής, αν από υπαιτιότητα ή πταίσμα του δανειστή ή πιστωτή δεν συνέτρεχαν εξ αρχής ή εκ των υστέρων εξέλιπαν οι προϋποθέσεις χορήγησης της εγγύησης ή αυτή δεν χορηγήθηκε εγκύρως για οποιονδήποτε λόγο. Ως υπαιτιότητα ή πταίσμα νοείται όχι μόνο ο δόλος και η βαρεία αμέλεια, αλλά και η ελαφρά αμέλεια του δανειστή ή πιστωτή τόσο όσον

αφορά στις υποχρεώσεις του ως προς την τήρηση της διαγραφόμενης στο νόμο διαδικασίας και των όρων και προϋποθέσεων για τη ολοκλήρωση της παροχής της εγγύησης του στην οποία ενεργώς συμμετέχει, όσον και κατά το στάδιο της εκτέλεσης των όρων της σύμβασης. Εξάλλου, εφόσον, όπως γίνεται δεκτό, η ρύθμιση του άρθρου 300 ΑΚ, σύμφωνα με την οποία, αν ο ζημιωθείς συνετέλεσε με δική του συμπεριφορά στην πρόκληση ή έκταση της ζημίας του, θα ήταν άδικο να αγνοηθεί το γεγονός αυτό και να φέρει ο ζημιώσας πλήρη ευθύνη, ως γενικώς εφαρμοστέα στο δίκαιο της αποζημίωσης, ισχύει σε κάθε περίπτωση (ενδοσυμβατικής ή εξωσυμβατικής ή προσυμβατικής) ευθύνης προς αποζημίωση (Σταθόπουλος – Γεωργιάδη, Ερμηνεία ΑΚ, υπό άρθρο 300 ΑΚ). Συνεπώς, δεν αποκλείεται να συντρέχει περίπτωση συνυπαιτιότητας των οργάνων δανειστή και του Δημοσίου, όταν διαπιστώνεται εκ των υστέρων ότι δεν συνέτρεχαν οι νόμιμες προϋποθέσεις για τη χορήγηση της εγγύησης του τελευταίου στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων του ν. 2322/1995 από συνυπαιτιότητα οργάνων αμοτέρων των μερών (εγγυητή και δανειστή), οπότε τίθεται ζήτημα επιμερισμού της ευθύνης κατά τη διαδικασία κατάπτωσης της εγγυήσεως. Άλλωστε, εφόσον κατά την ίδια διάταξη (της παραγράφου 4 του άρθρου 11 του ν. 2322/1995) ισχύει το μείζον, ότι δηλ. η ελευθέρωση του Δημοσίου από τη σχετική εγγυητική ευθύνη του στην περίπτωση υπαιτιότητας του δανειστή κατά τα προαναφερόμενα, εξυπακούεται ότι ισχύει και το έλασσον, δηλ. ότι επί συνυπαιτιότητας οργάνων του Δημοσίου και του δανειστή - πιστωτικού ιδρύματος κατά τη διαδικασία παροχής της εγγύησης του Δημοσίου, πρέπει να χωρεί επιμερισμός της ευθύνης και να υπάρξει αντιστοίχως μερική ελευθέρωση του Δημοσίου. Υπό την έννοια αυτή, στην τελευταία περίπτωση, κατ' ορθή εφαρμογή των ως άνω διατάξεων, η Διοίκηση πρέπει να μην δεχθεί την κατάπτωση ολικώς της εγγύησης, αλλά επιμερίζοντας την ευθύνη να ανακαλέσει, αναλόγως, εν μέρει τις σχετικές διοικητικές πράξεις που έχουν εκδοθεί

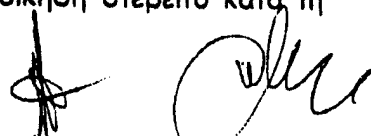
Στην προκείμενη περίπτωση, από το περιεχόμενο του ηλεκτρονικού μηνύματος της Προϊσταμένης του Δ' Τμήματος της 25^{ης} Διεύθυνσης του ΓΛΚ, προκύπτει ότι αυτό στερείται βασικών στοιχείων διοικητικού εγγράφου (τίτλος υπηρεσίας, αρμόδιος συντάκτης, αριθμός πρωτοκόλλου και ημερομηνία έκδοσης, σφραγίδα, υπογραφή σε συνδυασμό με την έλλειψη διατήρησης του σχεδίου της στο Αρχείο της Υπηρεσίας), φέρει δε στοιχεία ιδιωτικής επικοινωνίας με συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο. Περαιτέρω, η εκταμίευση των ποσών των δανείων με την εγγύηση του Δημοσίου, συνδεόμενη με την παραγωγή εννόμων αποτελεσμάτων σε βάρος

του δημόσιου ταμείου, χορηγείται κατά τον τύπο, που κανόνες αναγκαστικού δικαίου επιβάλλουν. Τους κανόνες αυτούς τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεωτικά γνωρίζουν ως εκ της σφαίρας των δραστηριοτήτων τους. Συνεπώς, άγνοια των πιστωτικών ιδρυμάτων περί των ανωτέρω δεν μπορεί να δικαιολογηθεί, όπως και η άγνοια ότι η Διοίκηση στερείτο, κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, των τεχνικών κ.α. προϋποθέσεων για τη νόμιμη διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, αφού δεν ανάγεται σε πραγματικά γεγονότα αλλά σε άγνοια νόμου (Α.Κ. 158-160, 180, 236 και 849, π.δ. 342/2002 άρθρο 2), η οποία δεν συγχωρείται και πάντως δεν πρόκειται για παραβίαση διατάξεων που ρυθμίζουν τα ζητήματα της αρμοδιότητας των οργάνων του Δημοσίου και γενικότερα της εσωτερικής διαδικασίας για την παροχή της εγγύησής του για τα οποία και εκδόθηκε η Ν.Σ.Κ 372/2013, ούτε και πρόκειται για ζήτημα αναγόμενο στην εσωτερική σχέση του Δημοσίου με τον ενδιαφερόμενο δανειολήπτη. Υπό τα ως άνω δεδομένα, συντρέχει εν προκειμένω συνυπαιτιότητα και των πιστωτικών ιδρυμάτων, που δέχθηκαν τέτοιου περιεχομένου ηλεκτρονική επιστολή, οπότε συντρέχουν οι προϋποθέσεις μερικής ελευθέρωσης του Δημοσίου, σύμφωνα με τη δοθείσα ως άνω ερμηνεία των διατάξεων των άρθρων 11 παρ. 4 του ν.2322/1995 και 65 παρ. 4 του ν. 2362/1995.

34. Κατά τη γνώμη της μειοψηφίας, η οποία απαρτίστηκε από την προεδρεύουσα Χρυσάφουλα Αυγερινού και τον Ανδρέα Χαρλαύτη, Αντιπροέδρους ΝΣΚ, Αικατερίνη Γρηγορίου, Πέτρο Κωνσταντινόπουλο, Γεώργιο Βαμβακίδη, Χρήστο Μητκίδη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι 6 -- έξι), ειδική ρύθμιση ελευθέρωσης του εγγυητή Δημοσίου από τη σχετική ευθύνη του και απόσβεσης της εγγύησης προβλέπεται από την αναγκαστικού δικαίου διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 11 του ν. 2322/1995 (βλ. ΝΣΚ 331/2013), αλλά και από τις, σχεδόν ταυτόσημες, διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 65 του ν. 2362/1995. Συγκεκριμένα, από τις διατάξεις αυτές συνάγεται ευθέως ότι, η δυνατότητα του Δημοσίου να ελευθερωθεί από τις εκ της εγγυήσεως υποχρεώσεις του είναι περιορισμένη και επιτρέπεται μόνον στις περιπτώσεις που από υπαιτιότητα (αμέλεια ή δόλο) του δανειστή ή πιστωτή είτε δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις χορήγησης της εγγύησης ή αυτές εξέλιπταν εκ των υστέρων (παράγραφος 4 άρθρου 11 ν. 2322/1995), είτε όταν η εγγύηση δεν χορηγήθηκε εγκύτως για οποιονδήποτε λόγο, υπό την προϋπόθεση, όμως, και πάλι ότι η ακυρότητα οφείλεται σε πταίσμα του δανειστή ή πιστωτή (παράγραφος 4 άρθρου 65 ν. 2362/1995). Ο εν λόγω περιορισμός, που ετέθη από τον νομοθέτη, είναι δικαιολογημένος, κατ' αρχήν, από

την φύση και την οικονομική σημασία του θεσμού της εγγύησης. Προφανώς, η παροχή πίστης (ή πίστωσης) αποτελεί βασική παράμετρο της σύγχρονης συναλλακτικής οικονομίας και χωρίς αυτή θα ήταν αδύνατη η πραγμάτωση επενδυτικών και παραγωγικών προγραμμάτων. Η παροχή πίστωσης με τη μορφή της ανάληψης εγγυήσεων, ειδικότερα, έχει το χαρακτηριστικό ότι συντελεί στο να παρουσιάζεται ο πιστούχος (υπέρ ου η εγγύηση) ως φερέγγυος στην αγορά, αυξάνοντας με τον τρόπο αυτό την πιστοληπτική ικανότητά του, στην εντύπωση δε αυτή για την πιστοληπτική ικανότητα του οφειλέτη στηρίζεται, σε μεγάλο βαθμό, ο δανειστής ή πιστωτής προκειμένου να χορηγήσει το δάνειο ή την πίστωση. Η οικονομική σημασία και λειτουργικότητα της εγγύησης διασφαλίζονται από το ισχύον δίκαιο, ιδίως με τις διατάξεις που θεσπίζουν τον αφηρημένο χαρακτήρα της σύμβασης εγγύησης, υπό την έννοια ότι η αιτία της, δηλαδή η δικαιολογία της υπόσχεσης του εγγυητή προς τον δανειστή, δεν βρίσκεται στη μεταξύ των προσώπων αυτών σχέση, αλλά στην εσωτερική σχέση που συνδέει τον εγγυητή με τον οφειλέτη (σχέση κάλυψης), η οποία, όμως, δεν ασκεί οποιαδήποτε επιρροή στο κύρος της σύμβασης εγγύησης. Συνέπεια του αφηρημένου χαρακτήρα της εγγύησης είναι ότι ο εγγυητής δεν μπορεί να αντλήσει ενστάσεις, απέναντι στο δανειστή, από τη νομική σχέση του με τον οφειλέτη, όπως π.χ. να αρνηθεί την εκπλήρωση της υποχρέωσής του, επειδή είναι άκυρη η σύμβαση που τον συνδέει με τον οφειλέτη (βλ. Απ. Γεωργιάδης, Η εξασφάλιση των πιστώσεων, εκδ. 2η, σελ. 20-21). Κατά μείζονα λόγο, ο εγγυητής και στη προκειμένη περίπτωση το Δημόσιο, δεν μπορεί να αντλήσει ενστάσεις από την παραβίαση, εκ μέρους των δικών του οργάνων και μόνον, της διαδικασίας που έχει θεσπισθεί για τον έλεγχο της πλήρωσης όρων και προϋποθέσεων που το Δημόσιο έχει θέσει στη δήλωσή του περί εγγύησης, και μάλιστα όρων και προϋποθέσεων που αφορούν τη σχέση του Δημοσίου με τον οφειλέτη - υπέρ ου η εγγύηση και όχι την σχέση του Δημοσίου, ως εγγυητή, με τον δανειστή-πιστωτικό ίδρυμα (βλ. ΝΣΚ 372/2013). Σε κάθε περίπτωση, πάντως, η δυνατότητα ελευθέρωσης του εγγυητή εξ υπαιτιότητας του δανειστή θα πρέπει να σταθμίζεται προσεκτικά και να αξιολογείται από το σύνολο των πραγματικών περιστατικών της κάθε σύμβασης εγγύησης του Δημοσίου (δηλ. αναφορά στο είδος του δανείου και υπαγωγή στο άρθρο 1 του ν. 2322/1995, χρονική διάρκεια, κρατική ενίσχυση κ.λπ.). Εν προκειμένω, στην παραβίαση της διαδικασίας που προεκτέθηκε, δεν προκύπτει από το δοθέν ιστορικό ότι συμμετείχε με πράξη του ο δανειστής (η πιστώτρια τράπεζα), ούτε και όφειλε να γνωρίζει ότι η Διοίκηση στερείτο κατά τη

συγκεκριμένη χρονική περίοδο των τεχνικών κ.α. προϋποθέσεων για την νόμιμη διακίνηση εγγράφων με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ώστε να τίθεται ζήτημα συνυπαιτιότητάς του. Άλλωστε, η προκείμενη διαδικασία απευθύνεται και αφορά αποκλειστικώς τη Διοίκηση, ώστε, εξ αντικειμένου, η τήρηση ή μη της εν λόγω διαδικασίας να αποτελεί ζήτημα αναγόμενο αποκλειστικώς στον χώρο ευθύνης της.

Σημειώνεται, πάντως, ότι περίπτωση τυχόν συνυπαιτιότητας οργάνων του Δημοσίου και του δανειστή και οι εντεύθεν διαδικασίες και συνέπειες δεν αντιμετωπίζονται από το νομοθέτη με τις ειδικές ως άνω διατάξεις, που εφαρμόζονται στο προκείμενο ερώτημα.

35. Τέλος, επί του τρίτου ερωτήματος διαμορφώθηκαν οι κατωτέρω δύο (2) γνώμες:

Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας που απαρτίστηκε από τους Ιωάννη – Κωνσταντίνο Χαλκιά, Αντιπρόεδρο ΝΣΚ, και Ιωάννη Διονυσόπουλο, Κωνσταντίνο Γεωργάκη, Παναγιώτη Παναγιωτουνάκο, Κωνσταντίνο Χαραλαμπίδη, Χριστίνα Διβάνη, Σταύρο Σπυρόπουλο, Βασίλειο Καραγεώργο, Διονύσιο Χειμώνα, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι 9 - εννέα), κατόπιν της γνώμης που εξέφρασε επί του προηγούμενου ερωτήματος της Ολομέλειας, παρέλκει η εξέταση του ερωτήματος αυτού, καθόσον, λόγω του ανυποστάτου της σχετικής διοικητικής πράξης για την παροχή της εγγύησης του Δημοσίου, συνακολούθως δε, και της ανυπαρξίας εγγυητικής ευθύνης του σε σχέση με τις εν λόγω δανειακές συμβάσεις, αλλά και της συνυπαιτιότητας της δανειστρίας Τράπεζας, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στην οικεία θέση, δεν μπορεί να τεθεί ζήτημα θεραπείας της ακυρότητας αυτής της εγγύησης του Δημοσίου, άλλως καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος του Δημοσίου, στην περίπτωση προβολής των ανωτέρω αιτιάσεων του. Τούτο δε διότι, πρώτον, οι μεταγενέστερες υπουργικές αποφάσεις, οι οποίες αφορούσαν ρύθμιση και αναστολή καταβολής των οφειλών εκ των δανείων αυτών, ούτε μπορούσαν να νομιμοποιήσουν ούτε νομιμοποίησαν τις πάσχουσες απόλυτη ακυρότητα, κατά τα ανωτέρω, εγγυήσεις του Δημοσίου, εν πάση δε περιπτώσει καταλαμβάνουν μόνο τις νομίμως παρασχεθείσες εγγυήσεις, και δεύτερον, διότι επί απολύτου ακυρότητας της εγγύησης, ως εν προκειμένω, λόγω έλλειψης του απαιτούμενου εγγράφου τύπου, με την προβολή της δεν ασκείται δικαίωμα, αφού η ακυρότητα είναι απλώς απότοκος της αυτεπάγγελτης εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 849 εδ. α' και 164 ΑΚ (ΑΠ 764/2001), εφαρμοζομένων σε συνδυασμό με τις ως άνω περί των εγγυήσεων του Δημοσίου διατάξεις.

36. Κατά τη γνώμη της μειοψηφίας, η οποία απαρτίστηκε από την προεδρεύουσα Χρυσαφούλα Αυγερινού και τον Ανδρέα Χαρλαύτη, Αντιπροέδρους ΝΣΚ, Αικατερίνη Γρηγορίου, Πέτρο Κωνσταντινόπουλο, Γεώργιο Βαμβακίδη, Χρήστο Μητκίδη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους (ψήφοι 6 -- έξι), ναι μεν η ακυρότητα λόγω έλλειψης τύπου είναι απόλυτη, ωστόσο, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί η εκ μέρους του εγγυητή επίκληση της συγκεκριμένης ακυρότητας της σύμβασης να αντίκειται στην καλή πίστη και να συνιστά καταχρηστική άσκηση δικαιώματος, σύμφωνα με τη γενική αρχή, που στηρίζεται στις διατάξεις του άρθρου 281 Α.Κ. (βλ. ΑΠ 652/1974), η οποία, κατά την πάγια πλέον νομολογία, έχει εφαρμογή και στα δικαιώματα που πηγάζουν από κανόνες δημόσιας τάξης (βλ., ενδεικτικώς, ΟΛΑΠ 7/1991, ΑΠ 226/1993, 980/1980, Απ. Γεωργιάδης, ο.π., σελ. 268, σημ. 11), όπως είναι και οι περί νομίμου τύπου διατάξεις (βλ. ΑΠ 464/1969, ΕφΑθ 316/1994). Συνεπώς, δεν αποκλείονται περιστατικά να στοιχειοθετούν καταχρηστική άσκηση των σχετικών δικαιωμάτων από πλευράς Δημοσίου (ΑΚ 281, πρβλ. ΑΚ 862 και 914, ΑΠ 301/1973, ΝΣΚ 331/2013 και 478/1988). Αυτό μπορεί να συμβαίνει π.χ. όταν η επίκληση της ακυρότητας δεν συμβιβάζεται με την μέχρι τούδε συμπεριφορά του επικαλούμενου την ακυρότητα (βλ. Γεωργιάδης – Σταθόπουλος, ΕρμΑΚ, υπ' άρθρ. 281, σελ. 494, σημ. 35 και 36) ή όταν και ο ίδιος ο εγγυητής έχει αποκτήσει από τη συναλλαγή μεταξύ του πρωτοφειλέτη και του δανειστή, για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα, οικονομικά οφέλη (Απ. Γεωργιάδης, Ενοχικό Δίκαιο, Ειδικό Μέρος, τ. ΙΙ, σελ. 499, σημ. 58 και 59).

Εξάλλου, σύμφωνα με τις συμπληρωματικώς εφαρμοζόμενες διατάξεις του ΑΚ, περί εγγυήσεως (άρθρα 847 επ.), μεταξύ του εγγυητή και του δανειστή δημιουργείται «κοινωνία συμφερόντων», η οποία διέπεται από τις αρχές της καλής πίστης και των χρηστών συναλλακτικών ηθών, ειδικότερη δε εκδήλωση της αρχής της καλής πίστης στο ιδιωτικό δίκαιο αποτελεί η αρχή της προστατευόμενης εμπιστοσύνης του συναλλαχθέντος με τη Διοίκηση στη διαμορφωμένη από την ίδια τη Διοίκηση κατάσταση (Μιχ. Σταθόπουλος, Γενικό Ενοχικό Δίκαιο, 2004, σελ. 30 επ., Δαγτόγλου, Γενικό Διοικητικό Δίκαιο, 4^η έκδ., 1997, αριθμ. 388 και 701 επ., Μιχ. Αυγουστιανάκης, Λειτουργία των γενικών αρχών κλπ, στον τόμο έκτο σειράς, του περιοδικού «Δικαιώματα του Ανθρώπου» με τίτλο «Κράτος Δικαίου και Προστατευόμενη Εμπιστοσύνη» (Ι 2003), σελ. 141 επ.).

Στην προκειμένη περίπτωση, η Διοίκηση, α) συμπεριέλαβε δάνεια που εκταμιεύθηκαν κατά παράβαση του επιβαλλόμενου τύπου, στο πεδίο εφαρμογής

μεταγενέστερων υπουργικών αποφάσεων, με τις οποίες αποφασίσθηκε είτε η ρύθμιση των συγκεκριμένων δανείων (απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών με αριθμ. 2/3203/0025/28-3-2011) είτε η αναστολή καταβολής των χρεολυσίων των δόσεων των ίδιων δανείων (απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών με αριθμ. 2/38310/0025/14-5-2014), β) παραλάμβανε τις αποστελλόμενες από το πιστωτικό ίδρυμα μηνιαίες και τριμηνιαίες καταστάσεις «εγγυημένων» κατά τον ίδιο ως άνω μη νόμιμο τρόπο δανείων, χωρίς να αντιλέξει επί της εγγυοδοτικής ευθύνης του Δημοσίου, γ) αποδεχόταν την απόδοση του προβλεπόμενου ποσού ασφαλιστρού (2%) για τα εν λόγω δάνεια, για την οποία (απόδοση) ενημερωνόταν σε μηνιαία βάση από τα πιστωτικά ιδρύματα, δ) προέβη στην ικανοποίηση αιτημάτων κατάπτωσης της εγγύησης δανείων, τα οποία είχαν εκταμιευθεί κατά τον προαναφερθέντα μη νόμιμο τρόπο, χωρίς να εγείρει αιτιάσεις ως προς τον τύπο της παροχής της έγκρισής της αυτής προς τα πιστωτικά ιδρύματα και ε) γενικώς, δημιούργησε την πεποίθηση στα πιστωτικά ιδρύματα ότι θα συνεχίσει να τηρεί την ίδια συμπεριφορά.

Σημειώνεται, εξάλλου, ότι, ο έλεγχος των αρχήθεν ουσιαστικών προϋποθέσεων για την παροχή της συγκεκριμένης εγγύησης από το Ελληνικό Δημόσιο και, εντεύθεν, η διασφάλιση της εγγυοδοτικής ευθύνης τούτου εξετάζεται, για κάθε συγκεκριμένο οφειλέτη, κατά το στάδιο της ζητούμενης από το πιστωτικό ίδρυμα κατάπτωσης. Εξ αυτού παρέπεται ότι, ανεξαρτήτως της προκειμένης παρατυπίας, τα έννομα συμφέροντα του Ελληνικού Δημοσίου στις περιπτώσεις αυτές προστατεύονται αποτελεσματικώς.

Επομένως, κατά την άποψη αυτή, υπό το τεθέν υπόψη μας πραγματικό του ερωτήματος, στις συγκεκριμένες περιπτώσεις μη έγκυρης παροχής εγγυήσεων από το Δημόσιο και υπό τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά και ενέργειες των οργάνων της Διοίκησης, επί μακρό χρονικό διάστημα, τόσο προ της παροχής όσο και μετά την παροχή των εγγυήσεων, η τυχόν επίκληση της ακυρότητας αυτών από το Δημόσιο, προς αποφυγή ανάληψης των υποχρεώσεών του, θα παρίσταται ως καταχρηστική, ιδίως δε θα προσβάλλει τις αρχές της καλής πίστης και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των πολιτών.

Απάντηση

37. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί των τεθέντων ερωτημάτων το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Β' Ολομέλεια Διακοπών) γνωμοδοτεί, ως εξής:

α) Επί του πρώτου ερωτήματος, ομοφώνως ότι, η δια ηλεκτρονικού μηνύματος (e-mail) παρασχεθείσα από τη Διοίκηση προς τα πιστωτικά ιδρύματα τελική έγκριση συγκεντρωτικών καταστάσεων για την εκταμίευση των ποσών των δανείων με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 2/73821/0025/14-12-2007 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, δεν χορηγήθηκε εγκύτως.

β) Επί του δευτέρου ερωτήματος, κατά πλειοψηφία ότι, σύμφωνα με το δοθέν ιστορικό, καταρχάς παρέλκει η εξέταση του ερωτήματος αυτού, ενόψει των γενομένων δεκτών επί του πρώτου ερωτήματος, εν πάση δε περιπτώσει, ότι τίθεται θέμα συνυπαιτιότητας του Δημοσίου και του δανειστή (πιστώτριας Τράπεζας), με συνέπεια, το Ελληνικό Δημόσιο να απαλλάσσεται εν μέρει και εκ του λόγου αυτού, από την υποχρέωσή του να ικανοποιήσει τα αντίστοιχα αιτήματα κατάπτωσης της συγκεκριμένης εγγύησής του.

γ) Επί του τρίτου ερωτήματος, κατά πλειοψηφία ότι, καταρχάς, παρέλκει η εξέτασή του, εν πάση δε περιπτώσει, ότι η εκ μέρους του Δημοσίου επίκληση της προκειμένης ακυρότητας της εγγύησης είναι νόμιμη, η μεταγενέστερη συμπεριφορά της Διοίκησης δεν συνιστά λόγο θεραπείας της έλλειψης έγκυρου έγγραφου τύπου, ούτε δύναται να θεωρηθεί καταχρηστική.

Περαιτέρω, όμως, λόγω μείζονος σπουδαιότητας, ως εκ του σοβαρού αντικειμένου της υπόθεσης, του γενικότερου ενδιαφέροντος των πραγματευομένων νομικών ζητημάτων και των δύο ισχυρών αντιθέτων απόψεων επί του β' και γ' σκέλους του ερωτήματος, η Β' Τακτική Ολομέλεια Διακοπών αποφάσισε ομοφώνως την παραπομπή αυτών στην Πλήρη Ολομέλεια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 παρ. 3 του ν. 3086/2002 (Α' 324).

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 17 Νοεμβρίου 2016

Η Προεδρεύουσα

Χρυσή Αφούλα Α. Αυγερινού

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Πέτρος Ν. Κωνσταντινόπουλος

Νομικός Σύμβουλος του Κράτους